

1910

XIV/1 – Šubrt, Filip – *Starý a nový názor světový*, s. 1-32 (BK, MVČ)

XIV/2 – Fiedler, V. – *Jesuité a česká literatura ve věku XVII. A XVIII.*, s. 1-24 (BK, MVČ)

XIV/3 – Tihelka, Vilém – *Blahoslavený Jan Sarkander. Jeho život, umučení a smrt. K 50. ročníci jeho Beatifikace*, s. 1-32 (BK, MVČ, SVK)

XIV/4,5 – Jirásko, František – *Boj o Lourdy*, s. 1-56 (BK, MVČ, SVK)

XIV/6 – Reyl, František – *Obrana úcty svatojanské*, s. 1-40 (BK)

XIV/7,8 – Semecký, Čeněk – *Příčiny sociální nespokojenosti*, s. 1-38 (SVK)

XIV/9 – *Čechové prohlédněte!* – TOTO ČÍSLO CHYBÍ

XIV/10,11 – Voňavka, Josef Borr. – „*Justiční vražda*“ *Ferrerova ve světle rozumu a pravdy*, s. 1-52 (BK, MVČ, SVK)

XIV/12 – Dlouhý, Jaroslav (Bělina, Jan) – *Dělnické zahrady*, s. 1-32 (MVČ)

ČASOVÉ ÚVAHY.

Periodický měsíčník
* věnovaný časovým otázkám. *

Redaktor **Karel Keppl.**

Ročník XIV. 1910. Čís. I.

Starý a nový - názor světový.

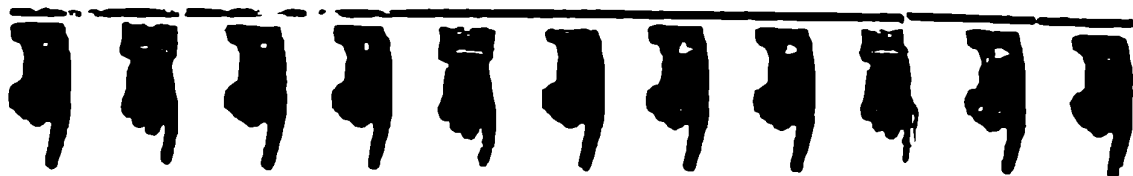
Píše

Filip Šubrť.
farář v Miletině.

V Hradci Králové.
1910.

Majitel a vydavatel Politické družstvo tiskové.

— — —
Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.
Nákladem vlastním.

Právě vyšla

nákladem Politického družstva tiskového v Hradci Král. důležitá a cenná kniha

: Úkoly : sociální politiky.

Napsal Th. Dr. **Fr. Reyl**, docent křesť. sociologie.

Kniha v přehledném obrazci projednává na 320 str. obrovskou látku sociální politiky vesměs praktickým směrem, se zřetelem na časové potřeby a rakouské zákonodárství. V literatuře české je vůbec málo původních spisů o sociální politice, v katolické literatuře je to první kniha svého druhu. — Cena knihy se zásilkou pošt. 3 K. Objednávky vyřídí

**Administrace „Knihovny Obnovy“
v Hradci Králové.**

VYŠLÁ ČÍSLA ČASOVÝCH ÚVAH:

Ročník I.

1. Náš program.*
2. Radikalismus a klerikalismus.*
3. Encyklika Lva XIII.*
4. O otázce dělnické.*
5. O ultramontanismu. — Atheista.* — Bílá Hora.*
6. K přístím volbám.*
7. Do boje volebního.*
8. O svatém Vojtěchu.*
9. Mají rodiče právo na školu dětí svých?*
10. Sv. Jan Nepomucký ve světle dějin.*
11. Poměr církve ku škole.*
12. Slavnostní dny.*
13. Povinnost státu ku škole.*

Ročník II.

1. Z řečí sjezdových.*
2. Co jsme si o klerikalismu on a já povídali.*
3. Zakládejme katolické jednoty.*
4. Poměr liberálů a socialistů k Církvi.*
5. Kříž, kotva a srdce.*
6. Nový soudní řád.*
7. Dobrodinečkové.*
8. Otázka rolnická.*
9. Naše státní právo.*
10. Škola a mravnost.*
11. a 12. Zpráva o kat. sjezdu v Hradci Králové.*

Ročník III.

1. Jan Valerian Jirsák.*
2. Jan Hus (3 vydání o 15000 výtiscích).*
3. Církev a církev.*
4. Pastýřský list. Náboženství věci soukromou?*
5. Kněz a politika.*
6. O zpovědi (2 vydání v 8000 výtiscích).*
7. Ovoce husitismu.*
8. Spiritismus čili medianství.*
9. Základ otázky sociální a národnostní.*
10. Raiffeisenovy záložny.*
11. a 12. Učte se z dějin.*

Ročník IV.

1. Ženská otázka.*
2. O významu katolických spolků.*
3. Náboženství a lidstvo.*
4. Světová velmoc (o tisku).*
5. Husitství a protestantství.*
6. Štěstí katolika.*
7. Zánik světa dle bible a astronomie.*
8. Církev pronásleduje vědu.*
9. Primát a neomylnost Říma.*
10. Oslava Husova.*
11. Lourdy.*
12. Zruší-li církev celibát.*

Ročník V.

1. Hradecká kolej Tov. Ježíšova r. 1636.*
2. Žaloba vydědence XX. věku.*
3. O trestu smrti.*
4. Zrušení řádu jesuitského.*
5. Husitství a svoboda.*
6. Vláda židovstva.*
7. Pryč od Říma.*
8. Blíže k Římu.*
9. a 10. Zrušíme pouta mravnosti?*
11. Žena křesťanská a pohanská.*
12. Moderní choroba a její protilék.*

Ročník VI.

1. Vyznání starého hříšníka.*
2. Sociální demokracie ve světle pravdy.*
3. O sv. zpovědi.*
4. Svépomoc dělnictva.*
5. Víra jako víra.*
6. Pryč z dogmaty.*
7. Fara katolická a protestantská.*
8. a 9. O úpadku náboženství mezi protestanty.*
- 10., 11., 12. Zpráva o sjezdu československých katolíků v Hradci Králové.*

Časové Úvahy.

Periodický měsíčník

—> věnovaný časovým otázkám. <—

Redaktor Karel Keppl.

Ročník XIV.

1910

Číslo 1.

Celoroční předplatné i se zásilkou poštovní 1 K.
Jednotlivá čísla stojí 8 h.

Starý a nový názor světový.

Píše Filip Šubrt, farář v Miletíně.

I. Boj o světový názor.

Boj proti církvi Kristově začal hned tehdy, kdy ona jako zrno hořčičné Kristem byla v půdu světa vsazena. Měl každé doby svou zvláštní taktiku, ale cíl jeho je stále stejný. Židovská synagoga, pomlčíme-li o samém umučení Kristově, kamenovala sv. Štěpána, pronásledovala apoštoly. Pohanský Řím vytahoval křesťany z úkrytu katakomb, aby jejich víru utopil v jejich krvi. Duch pýchy budil v církvi sváry o články víry, o stolice biskupské, ba i o stolec papežský. Moc státní čím dále určitěji a důrazněji jala se zasahovati v obory církevních úkolů, aby z církve vytvořila si vydatný orgán policejní, který by samo svědomí poddaných vedl tím směrem, jakým chce zájem státu, tak často změnám podrobný. Tento boj

o spoutání církve trvá doposud. Užívá se proti církvi ještě dnes rozmanitých zbraní. Jednou se sahá k násilí, jindy ku prostředkům diplomatickým. Církev je tu téměř vždy ve zdánlivé nevýhodě. Nemůže odrazet násilím násilí. Její vůdcové činívali tak ovšem, ale nikdy z toho církev pravé výhody neměla. Nesmí používat lži a úskoku proti lži a úskoku. Proto téměř pokaždé se zdá, že podlehla, proto téměř stále nepřátelé jásají, že církev je už mrtva, nebo že co nejdříve zahyne. Ale tyto porážky jsou jen zdánlivé, nebo nanejvýše pouze přechodné. Jako Pán vstal z mrtvých, tak i jeho církev po každé takové porážce zase vstává. Bojem byla jen očištěna, porážkou byla vzpružena, nepřátelé pak jsou nuceni uznati, že ještě nepřišla hodina zániku jejího.

Tato vlastnost církve to byla, která ve století 19. samého Bismarka a vítěznou říši německou přemohla. On počítal na to, že bude-li bít pastýře, rozprchnou se ovečky, a církev bude nucena buď státi se pouhou služkou státu, anebo v oblastech spojeného Německa vymřít. Pastýřové dali se zavírat do žalářů, anebo volili dobrovolné vyhnanství, ale ovečky stávaly se lvy, a sám Bismark uznal za lepší a pro stát prospěšnější, uzavřít s církví mír.

Dnes vede Francie, vlastně vláda francouzská se svými spojenci, boj s církví. Po-dařilo se jim církev ožebračiti, zbaviti ji tisíců duší staré víry, vydati kněze nouzi — to vše ve jménu svobody. Ale zničit ji přece nemohli, spíše zdá se, že i tam bouře bude mít vliv obrozující. Snad uláme mnoho větví a větvi-

ček se stromu církve, ale stromu samého nevyvrátí, spíše jej zbaví hmyzu a shnilých větví, které ho hyzdily.

U nás v Rakousku máme určité známky, že také zde chystá se zřejmý boj proti církvi. Jednotlivé a dosti prudké srážky jsou aspoň už zjevem všedním a ukazují, co všude chutí, dáti se v boj soustavný. Heslem v Německu v boji proti církvi bylo: Silné Německo nestrpí v sobě církve, která by byla státem ve státě. — Francouzové jsou v boji proti církvi vedeni heslem: Klerikalismus, toť nepřítel! Toto heslo u nás, kde máme dualismus, se spojilo s heslem druhým, chlubným jako Němci a Maďaři dohromady. Věda musí porazit víru, názor světový, který hlásala církev, musí býti a bude nahrazen světovým názorem vědeckým.

Zdá se tedy, že náš kulturní boj, boj proti církvi, bude velkolepým, světovým obra-tem v dějinách. Věda a její nositelé porazí víru a na troskách církve zbudován bude nový řád, jehož základem bude vědecký světový názor.

Světový názor! Jaký to hrdý nápis na praporech bojovníků proti církvi! Ale ptejte se jich, zdali vědí, co znamená. Proč by to měli věděti? Heslo dali vůdcové, ti ať se starají, co znamená! Ale kdo jsou ti vůdcové? Je to Masaryk, nebo Machar, či Herben, či Bartošek? Sotva. Praví vůdcové jsou skryti v tajemném zašerí, ze kterého jen poněkud znáti symboly zednářstva pod znakem pětirohé hvězdice. — Podvůdcové, kteří tak horlivě buší do církve, ovšem jsou hotovi každé chvíli na svou čest se zaklínati, že oni sami

svou vědeckou prací na to přišli, kterak příčinou všeho zla ve světě je jen církev a ten názor světový, který ona hlásá, a že jediným všehoživým lékem jest názor nový, vědecký. Jeden z těch podvůdců volá: Svět je otráven jedem z Judeje, pryč s tím jedem! Druhý volá všecky živly pokrokové do boje proti církvi, třetí vidí v církvi instituci zastaralou, přežilou, která nestojí za to, aby byla dále zachována a spravovati se vůbec nedá. Každý z nich chlubí se svým rozhledem a je pevně přesvědčen, že on dostoupil nejvyššího dosud dosaženého bodu kultury lidstva.

Připadá mi to tak, jakoby někdo vyšplhal se na věž katedrály a odtud pyšně hlásal udivenému zástupu dole shromážděnému: Ti dělníci, kteří kopali základy pro tuto katedrálu, byli blbci. Kameníci, kteří tesali tyto římsy a věžičky, byli idioti. Zedníci a nádeníci, kteří se tu dřeli, byli pitomci. Architekt, který to vymyslíl, byl blázen. Lidé, kteří tam uvnitř pění a se modlí, jsou slepci a idioti. Ale já jsem dostoupil vrcholu, výše nikdo už nemůže!

Zrovna tak počínají si lidé, kteří myslí, že naše kultura nynější, pokud zasluhuje toho názvu, může a má pohrdati kulturou minulých věků, zvláště kulturou křesťanského středověku. Nebýti té církve, na kterou tak rádi plijí se věže pokroku, jenž právě v ní má svůj základ, kde by byla celá ta naše velebená kultura?

II. Pohanský názor světový.

Světový názor! Jaké pyšné slovo! Ruský Tolstoj, když seznal, že nemůže souhlasiti s tím,

co podává pravoslaví, jal se zkoumati evangelia a vůbec knihy náboženské a poznatky vědecké k náboženství se vztahující. Dal si s tím práci aspoň takovou, jako Dr. Drtina se svým humanismem, a přece neodvážil se výsledek té práce nazvati svým světovým názorem, o vědeckém názoru světovém není ani u jeho práce řeči, ale napsal o tom spis: V čem je má víra. Naši vítězní přemožitelé církve si práci velice usnadnili: Přečtou nějakou brožurku nebo spisek à la Haeckel nebo Wahrmund a mají vědecký názor světový docela pohodlně hotový. Ludvík XIV. říkal: Stát jsem já. Oni pokročili o hodný kus dále. Oni volají: Svět jsem já. Jak já na svět koukám, takový je. Jak já si zamanu, tak musí se díti. Bohem a pánem jsem já.

Ale obratem ruky volají zase jinak. Dostávají závrť na té výši, kam se samozvaně postavili, klesají dolů a pak už nemají se za bohy, ale za pouhé potomky zvířat, za malinké atomy ve víru světovém, které nic jiného nemají na světě za účel, nežli pohliti určité množství zlatých paprsků rozkoše a pak zaniknouti, anebo býti hnojivem pro jiné takové bublinky osudu. Takové nápady mají za vědecký názor světový.

My na ten náror hledíme poněkud vážněji. Mohli bychom názorem světovým nazvati takovou soustavu poznatků o světě, která by nám ukázala náš úkol na světě, náš poměr ke světu. Dle toho, jsou-li ony poznatky skutečnými poznatky anebo klamem, který za pravdu se vydává, jakož i dle toho, jak na jich základě určujeme své místo a úkol na

světě, bude i náš názor buď správným, nebo bludným, buď obsáhlejším a vyšším, nebo úzkým a nízkým. Kolik lidí pracuje o tom úkolu, aby sestavili si takový názor, tolikový také ten názor bude. Ale poněvadž některé poznatky byly v určité době dějinné společným majetkem celých velkých vrstev lidstva, tedy vykazují určité doby také společné tvary světového názoru, tvary, které určovaly ráz oné doby povšechný.

Odkud čerpány ony poznatky? Nemůže každý člověk vlastní zkušeností a vlastním zkoumáním pracně znova ony poznatky shromažďovati a sestavovati, přejímá je jeden od druhého, tu doplňuje, onde upravuje dle svého. Jak mnoho tu víry, že poznatky přejaté byly aspoň částečně správné, jak málokdo může říci, že si zbudoval světový názor a na něm životní zásady vybudoval sám! Ba málo kdo je si vůbec nějakého světového názoru vědom, a veliký počet lidí by se divil, kdybychom jim řekli, že jejich několik praktických pravidel, kterými se řídí téměř instinktivně, má takový učený název.

Starý světový názor prý musí ustoupiti novému, církevní, tmářský a zpátečnický vědeckému, osvětovému, pokrokovému. Jaké sebevědomé heslo! Starý názor a nový názor. Jakmile vyskytne se ještě novější, bude i ten nový starým, tedy nač býti tolik naň hrdým!

Církevní světový názor! Měla církev za úkol vůbec budovati názor světový? Ona měla úkol vyšší! Měla vésti lidi k cíli nadsvětovému, věčnému, cestou víry a zákona Božího, tedy

správně bychom měli říci, že podávala názor nadsvětový. Poznatky pouze přirozené, smysly a rozumem postižitelné v soustavu uváděti nebylo její přímou úlohou, ač i v tom ohledu zdárně pracovala a pracuje. Dejme tomu, že tento nadsvětový názor náleží také do řady názorů světových, kdo může dokázat, že byl tmářským a zpátečnickým? Vždyť na troskách vyžilého pohanství klassického zbudovala církev kulturu středověkou, a ta je základem kultury naší, ať si kdo chce nebo nechce toho uznati.

Neukazujte na kulturu čínskou a japonskou, že vyrostla bez církve a bez křesťanství. Bylo by třeba napřed dokázat, lze-li ten život plným právem zváti kulturním, a že to, co je tam přece kulturního, že skutečně vyrostlo úplně beze vlivu křesťanského. Ostatně netvrdíme, že by bez církve a křesťanství vůbec žádné kulturní snahy a práce nemohlo býti.

Neříkejte, že ovšem názor křesťanský proti různým formám pohanských názorů byl pokrokem, ale dnes že už neplatí, že je předstižen názorem vědeckým. Jen uvažujte o těch frázích světového názoru! Pohanský a sice klassický světový názor z jakých mohl povstati prvků? Báje starověké, zlomky původního zjevení božího, spletené s rozmanitými výsledky životní zkušenosti, jež nebyla vytříbena přesnými, vědeckými methodami a proto nemohla vésti ke zbudování jednotné soustavy — to byly ty prvky. Jaké mohly z takového nedostatečného materiálu odvozovati se výsledky

pro životní otázky lidstva? Jaká stupnice sil a bytostí, které tu působily nikoli jednotně a důsledně, ale odstředivě a ničivě, i když se zdálo, že jejich shluk zbudoval cosi velkému sociálnímu organismu podobného! Nebylo názoru jednotného, ani důsledného, ani na stálo prakticky působivého.

Nade vším, nad světem i nad lidmi a bohy bylo slepé a neuprosné fatum. Bohové mu podléhali, jako lidé. Bohové, zosobněné síly přírodní, zbožní lidé, pak i pouhé symboly sil, jichž vztahy a poměry unikaly z valné části tehdejšímu poznání, byly mezi sebou ve stálém zápasu, jeden hledě zatlačiti neb oklamati druhého, jeden přes druhého hledě urvati kus toho blaha, jakého poskytují rozkoše. Lidé jsou kořistí osudu i bohů. Osudu nepodplatíš, ale bohové dají se podpláceti, ano i oklamati a zastrašiti. Člověk musí také si urvati kus rozkoše, nežli propadne bohu podsvětí, kde sice za zlo je trestán, ale za dobro odměny nedochází, žije životem pouhého stínu. Olymp byl jen pro bohy. Pro lidi — podsvětí anebo nirvána, nicota bez vlastního nesmrtelného, čistého života. K čemu byla by tedy na světě ctnost? Jen k tomu, aby sloužila k dosažení zemského štěstí, jinak je bezcenná! K čemu dobročinnost? Aby prodlužovala bídám lidem jejich bídu? Pryč pryč s chudými, pryč s neduživými dětmi, pryč s lidmi, kteří jsou na obtíž! Jen silný člověk je něco platen na světě. K čemu je stát? Aby zabezpečil blaho svobodných občanů. Jen tito mají právo rozhodovati ve státě, ostatní, otroci a nevolníci, jsou

jako majetkem občanů, nemajíce často ani osobních ani jiných práv. Otroctví je nutno. Jsou nutny také orgie a výstřednosti všeho druhu. Umění vzešlé původně z potřeb náboženských hová potom jen raffinované smyslnosti, jež pozbyla úplně studu, ba dostala i namnoze pečeť aktu bohoslužebného. Toť přece úžasná převrácenost. Věda? Jaké ta pracné měla začátky v tomto prostředí, a přece dosáhla výsledkův úctyhodných zvláště v oborech matematických. Obor přírodnický, i když klassická náboženství byla kultem čisté a svaté přírody, byl pěstován chudě, zeměpis a dějepis sbíral začátečné poznatky, ač snažil se také určovati si cesty k úplnému vybudování důsledné soustavy. Filosofie nutila se do práce znamenitě a hleděla vyjasniti mlhoviny, kterými mythologie kryla pravdu. Zde bojoval oprávněně názor světový na základě filosofickém vzrůstající proti onomu mythologicky-fantastickému, ale ani největší filosofové neměli v úmyslu obojí ten názor stavěti proti sobě, nýbrž spojit je a vybudovati názor jednotný. Polytheismus ovšem musil při tom v základech býti otřesen, stopy monotheismu ozřejmovaly. Ale jednotného, uceleného názoru nedocíleno. Sám Sokrates umíraje podlehl ještě zvykům zděděným, obětuje nikoli Bohu jedinému, kterého tušil, ale Aeskulapovi. — Život společenský, rodinný, jednotlivců, čím se tu měl důsledně řídit? Uvědomělým a jasným názorem světovým? Kolik lidí mělo o něm aspoň nějakou představu? A také oni mohli zvolati s básníkem: *Video meliora proboque, deteri-*

ora sequor! Ba v leckterém ohledu byli na tom lépe otroci, než jich páni, občané. Měli aspoň nějaký cíl, jejich život měl přece svůj smysl, tvrdé stránky života v práci a strádání křesaly v jich duchu přece nějakou jiskru myšlenky — ale občané, páni? O co měli se starati? Až na malé výjimky duchů vznešených, kteří obírali se filosofií nebo vědou a uměním, byla-li válka, hleděli, aby měli čím se obohacovati a oč se dělití, byl-li mír, co tu? O děti staral se otrok, o práci staral se otrok. Zbývala jen politika a zábava. Zahálčivý občan udělal z politiky pouhý obchod cizími mozoly a krví a ze zábavy vytvořil pusté orgie. Co v tom zmatku znamenaly hlasy filosofů a básníků volajících, tohle že je začátek úpadku? A byl! Komu se chce za našich časů podobného úpadku, že pláče nad zánikem veselých pohanských dob? Patrně jen těm, kdo z úpadků bohatnou, a jich námezdníkům. Kdo slyšíš, rozuměj!

III. Křesťanský názor světový.

Zatím co takto pohanství ve své nejlepší formě tehdejší hynulo marasmem i beze všeho jedu z Judeje, povstával v Palestině nový, křesťanský názor světový. Nelze nám široce rozváděti postup, jakým se to dalo. Bylo by k tomu třeba podati dějiny starozákonního Israele a pak obšírný životopis Pána Ježíše i dějepisný obraz o působení první církve. Tolik je jisto, že Kristus Pán a na základě jeho věrní apoštolé, i kdyby byli nepodali soustavného, do

podrobností vypracovaného učení, prvky takové soustavy podali, a to prvky tak podstatné, životné a oživující, že téměř nutně na jich základě vyrostla soustava učení křesťanského, a to soustava co do podstaty hned tehdy úplná, přece však dalšího vzrůstu a propracování schopná.

Hledíme-li na učení Kristovo jako na názor světový, lépe řečeno nadsvětový, vidíme tu vystupovati hlavně učení o věčnosti, o osobní ceně člověka a o mravní zodpovědnosti jeho. Věčnost tato není mrtvá, bezcitná hlubina, rovná nirváně. Je to život, láska — je to říše Otcova. Bůh je Otec všemocný, láskyplný. Láska ta není spojena se slabostí, jež by činila Věčného slabochem, láska ta žádá, poroučí, aby říše blaha věčného byla sídlem bytostí svatých. Hřích vylučuje z práva na věčné blaho. Člověk pro nebe stvořený hříchem odvrátil se od nebe. Otec seslal Syna svého, svou věčnou Moudrost, a sesílá Ducha svatého, z Otce i Syna vycházejícího, aby lidstvo vykoupené a posvěcené mohlo dojíti na věčnosti spojení s Bohem Trojjediným. — Každý jednotlivý člověk je dítkem Božím, je povolán, aby milostí Boží a vlastní prací dle svých schopností pracoval o své spáse věčné. Jeden je Pán všech, všichni jsou Jeho dítkami, všechny váže zákon vzájemné lásky. Chudí, bohatí, slabí, mocní, všichni jsou si před Bohem rovni. Neoceňuje Bůh člověka dle těchto pomíjivých rozdílů. Každému vymezil místo a úkol a každý bude souzen na věčnosti spravedlivě a spravedlivě odměněn. Čas života je dobou setby, čas života

je dobrou práce. Věčnost dá žeň, dá mzdu za-
slouženou.

Čtěte evangelia, čtěte hlásání apoštolská, vždy nalézáte ty základní pravdy, tyto prvky křesťanského názoru světového, lépe řečeno životního. Všecky články víry z toho kořene vyrostlé, všechna dogmata se pojí organicky k této kostře. Učení o Nejsv. Trojici, o stvoření světa, o andělech a lidech, o hříchu prvotním a osobním, o díle, osobnosti a důstojenství Kristově, Jeho Matce, o Duchu sv., o milosti Boží a svátostech, o zákonu Božím, o ctnostech, o soudu posmrtném, všechno vyrůstá, ba je ob-
saženo v těchto větách, jako květ v poupěti. Je třeba jen kritického rozboru, logického roz-
voje a odůvodnění důsledků — a jeden článek víry plyne z druhého, jeden opírá druhý nikoli násilně a náhodně, ale organicky.

Avšak celá ta soustava není tu jen k tomu, aby hlavy theologů stále vyhledávaly dalších důsledků, aby se obíraly jen theoretickou spe-
kulací o těchto člancích, soustava tato stává se základem života nového, vznešeného, účel-
ného, mravného. Člověk není tu hrou a kořistí slepého osudu a závistivých bohů, člověk je povýšen za dítko Boží. Jaká vznešenost! Člověk není pro chvilkovou rozkoš vlastní nebo cizí na světě, jeho účelem je pravé a věčně trvalé blaho. K tomu jde životem mravným a svatým. K tomu životu netřeba mu, aby nápadné, he-
roické skutky vykonal. Žebrák i chudá vdova mohou jíti tou cestou, ba i hříšník může se na ni vrátiti. Nikdo nemusí zoufati! Jak utěšené to učení! Dosti snadné, aby je i dítě pochopilo,

ale zase tolik vznešené, že i filosof, chce-li je proniknouti, nachází propasti záhad, jež stále nabádají ku přemýšlení.

Soustava tato je úplná tak, že každý v ní nachází odpověď na otázku: Co čině, život věčný obdržím? A to je přece hlavní otázka člověka, na které záleží všechno ostatní. Avšak odpověď ta zní docela jinak, nežli odpovědi pohanské. Nežene nás na břehy Gangy, bychom tam v tupé resignaci připravovali se na nirvánu, ani do doupat nečistých rozkoší, bychom tam hledali ráje časného za nedostupný Olymp, ale vede nás k tomu, bychom na světě plnili své povinnosti a pracovali o pokroku vlastním i bližního, touto poctivou snahou sobě připravujeme místo tam, kde počet vydáme z vladářství svého.

Nechci, aby pojednání toto stalo se kázáním. Proto obracím se k jiné stránce křesťanského názoru světového. Pravil jsem, že spíše zasluhuje názvu názor nadsvětový. A skutečně! Učení křesťanské obrací zřetel nad obory vědám čistě lidským ponechané. Proto ponechává úplně volné pole každému novému i starému prvku pravé kultury. Co kde nalezlo z pohanských kultur dobrého, zachovalo, co bylo jen částečně nečisté, očistilo. Spisy, sochy a jiná díla pohanského umění, pokud bylo lze to vyrvati rukám ničícím, právě církev křesťanská zachovala a používala jich k dalšímu vzdělávání svého dorostu. Zrovna tak přijímá i každou novou kulturní vymoženost. Církev nemá strachu z pravého pokroku žádné vědy a žádného umění. Hvězdářství kdysi podávalo

některým lidem naději, že podvrátí víru v učení křesťanské. Ale ukázalo se, že předělalo jen názory a představy o zeměkouli a jejím poměru k ostatnímu světu, víře pak poskytlo nové rozhledy a myšlenky o veliké moci a moudrosti Tvůrcově. Že se církev této vědy nebojí, ukázala tím, že sám papež hvězdářům upravil ve Vatikáně moderní hvězdárnu. Zeměpis? I ten měl býti nápomocen, aby vyvrátil články víry o jednotě pokolení lidského. Zatím jenom tuto otázku pomohl osvětliti. Přírodní vědy staly se nyní zdánlivě bojovnicemi proti víře. Mnozí se jich chápali, aby jimi vypudili víru v Boha Stvořitele. Ale každý nový objev, když blíže je prozkoumán, jen lépe ukazuje a znázorňuje ve světě určité řády a zákony, stopy to Tvůrčí moudrosti. Proto i mnoho máme kněží, a to vynikajících, kteří tyto vědy za obor si zvolili, aby právě na tomto poli ukázali, že křesťanský názor světový docela nic nepotřebuje se báti pravých vědeckých výzkumů. Také vědy dějepisné měly poskytovat látky, ze kterých ostré střely měly ničiti budovu křesťanství. Ale církev otevřela své archivy a pozvala dějepisce, aby šli a zkoumali, mají-li pravdu nepřátelé víry — a hle, tu ze Šavlů stávají se Pavlové, z Bileamů, kteří šli, aby láli, stávají se Bileamové, kteří církve hájí a kárají její pomlouvače. Pravé vědy se církev nikterak nebojí.

Umění skutečného bojí se tím méně. Umění klassické, pohanské zaniklo dříve, nežli ona mohla je zadržeti. Byloť výronem ducha oné doby, a když ten odvanul, z mrtvolý po-

hanského klassicismu vymizel pramen tvůrčí síly. Církev otevřela prameny jiné. Umění stalo se posvátným v pravém slova smyslu, a církev je pěstovala i chránila vždy. Formy jeho, napřed primitivní, tou péčí nabývaly rázu stále ušlechtilějšího a při veškeré rozmanitosti zevnější udržovaly stále jednotu vnitřní. Některá odvětví uměn teprve tehdy vyloučena byla ze chrámů, když rušila původní posvátný ráz, když usilovala chrám učiniti divadlem, když chtěla místo posvátných vznětův přetvořiti v místo zábavy.

Pohledme na různé vynálezy, kterými práce hmotná usnadněna, síly přírodní podrobeny ve službu průmyslu a obchodu! Jest ovšem jisto, že namnoze svádí pohodlí a blahobyť ke smýšlení materialistickému, ale není jediného vynálezu, jediného poctivého pokroku v průmyslu a řemeslech, aby vyvracel názor křesťanský, aby se uplatniti nemohl v křesťanském řádu života soukromého i veřejného.

Stará filosofie klassických národů podrývala mimovolně polytheistický názor světový. Myslitelé křesťanští na jejím základě zbudovali soustavu filosofie scholastické, která byla mocnou oporou názoru křesťanského. Ani dnes, kdy filosofické soustavy novověké dovedeny až k výsledkům absurdním, neztratila filosofie křesťanská své ceny. Ku podivu, kterak již sv. Tomáš Aquinský vypracoval přesně myšlenky, na které dnes filosofové po dlouhém tápání zase přicházejí a za moderní je mají, na př. jeho učení o úrocích a kapitále (moderně řečeno). I zde platí: Nepohrdati něčím proto, že

je to již staré. Vždyť i ty mody v oděvu se stále vracejí ke vzorům starým!

Dějí se pokusy zbudovati morálku bez dogmatického základu, morálku filosofickou. Ale pokusy ty selhávají stále. Stále jeví se morálka křesťanská morálkou nejlepší. Politika čím pak má býti, nežli morálkou, rozšířenou na celé státy? Kristus Pán politickým řečníkem a vůdcem nebyl. Ale z jeho učení dá se odvoditi nejlepší návod k tomu, kterak spravovati národy a kraje, aby tvořily říše spořádané a sbratřené na základě spravedlnosti. V praktickém životě ideál takové říše úplně se nikdy neobjevil, protože učení Kristovo, hlavně pak zásady jeho mravní, vždy naráželo na překážky, jež mu nedaly úplně proniknouti. Ale jisto je, že národové a vládci, kteří úplněji duchem Kristovým dali ovládnouti své zákony a řády, také blíže byli ideálu říše, kde každý nacházel právní ochrany a svobody, aby o své blaho mohl pečovati. Nevolnictví, robota, ujařmení poddaných stoupalo všude, kde duch Kristův byl zapuzován duchem nezřízené lakoty a panovačnosti, třeba tento duch protikřesťanský bral na sebe i podobu i jméno svatých aliancí, třeba tu a tam vystupoval i v rouchu církevních knížat. Třeba vždy rozeznávati osoby od úřadu, který zastávají. Není proto ještě úřad hoden zrušení, že jednotlivý úředník ho zneužil k defraudaci a sebeobohacení nespravedlivému. Jako správné politické zásady nemohou bojovati proti názoru křesťanskému, spíše v něm mají svůj pramen a základ, tak ani správná sociologie nemůže býti vlastně proti-

křesťanskou. Věda tato teprve nyní budovaná hledí rozšířiti pravidla morálky a správné politiky na celou lidskou společnost, aby na tom základě se uspořádala společnost lidská ku dosažení a uhájení všeobecného, na světě dosažitelného blaha. Kdyby se uchýlila k řádům pohanským, vytvoří pány a otroky — jak viděti tam, kde skutečně od křesťanství se široké vrstvy lidu odvrátily. Pakli zamítne víru vůbec, vytvoří boj všech proti všem, právo pěstní a utvoří jakési zdání řádu jenom prostředky násilnými.

Shrneme-li výsledky tohoto krátkého výčtu, vidíme, že názor křesťanský ponechal rozumu lidskému a jeho snahám pokrokovým tolik místa a vůle, že nikdy netřeba se báti skutečného, odůvodněného rozporu. Je tomu asi takto: Ačkoli obloha nebeská zdá se tam za horami nížiti se k zemi, ačkoli věže, tovární komíny a stametrové domy americké zdají se trčeti nad oblaka, přece do té oblohy děr nenadělají, ba ještě zbývá mnoho místa i pro Zeppelina a jeho vzducholodě. Tak i vědy a umy lidské mohou stále pokračovati ve svých oborech a přece nezvrátí ani jediné určité pravdy Bohem ve víře zjevené.

Při stavbě věže Babel chtěli stavitelé dostoupiti výše nebeské. Tak i mnozí ctitelé věd domnívají se, že dostoupí nejvyšších tajů věčnosti a rozpráší, co se jejich rozumu nepoddá. Marná snaha! Leckdy hochu se zdá, že tam ta hora dosahuje klenby oblohy. Ale kdoby tam vylezl, viděl by, jak se klamal. Tak se leckdy zdá, že nově objevená pravda vědecká

poráží některý článek víry a tím vyvrací celý křesťanský názor. Ale neukvap se! Poznává se brzy, že buďto té pravdě vědecké, nebo tomu článku víry jsi špatně rozuměl. Zkoumej dále, nalezněš chybu — a když tu opravíš, užasneš, kterak správně pochopená pravda vědy docela nic neodporuje článkům víry správně vysloveným.

Aby nikdo nemyslel, že takto mluví jenom theolog, aby uhájil svůj chlebíček, uvedu výroky mužů, kteří byli uznanými autoritami ve vědeckém oboru a při tom i věřícími křesťany, anebo aspoň křesťanství si vážili.

Dne 10. prosince 1906 zemřel slavný francouzský řečník a spisovatel, učenec Ferdinand Brunetiere. Tento říkal zjevně: Jsem věrný syn sv. římsko-katolické církve. Sama »Zlatá Praha« napsala o něm: »Ferdinand Brunetiere, jež smrt vyrvala ze středu učené společnosti francouzské právě, kdy měl prokázati straně katolické, již náležel, nejplatnějších služeb, byl muž neobyčejně rozsáhlých vědomostí, znamenitý kritik, plodný spisovatel a řečník nevšedního talentu.« Brunetiere nebyl knězem.

Slavný francouzský básník François Coppé byl rozhodným křesťanem v nejzralejší době svého básnického tvoření. — Jeden francouzský list vyzval nedávno své čtenáře, aby mu oznámili, koho mají za nejznamenitějšího muže Francie. Nejvíce hlasů při tomto hlasování obdržel známý učenec Pasteur. Muž tento, známý nejen ve Francii, ale v celém světě vzdělaném, otevřeně doznal: Svým studiem

přišel jsem k víře, jakou má bretaňský sedlák, a kdybych více ještě mohl prostudovati, došel bych víry, jakou má bretaňská selka. — Týž Pasteur dokázal proti různým přírodozpytcům, kteří dokazovati chtěli, že živé bytosti mohou povstati z neživých, aby nemusili připustiti, že Bůh je tvůrcem života, svými pokusy zcela spolehlivě, že ze hmoty neživé nemůže sám sebou vzniknouti žádný živý útvar.

Jiný velikán vědy, Röntgen, jenž objevil paprsky světla nám neviditelné a jich pomocí zobrazuje pevné věci v těle lidském uschované, což má zvláště v lékařství velikou důležitost, ten je věřícím katolíkem. — Ze starších hvězdář Koperník byl věřící katolík a svůj spis o pohybech nebeských těles věnoval papeži.

Keppler svůj spis o harmonii světův uzavřel těmito slovy: Děkuji Ti, můj Stvořiteli, že jsi mi popřál té radosti nad Tvým stvořením, té rozkoše a blaha nad dílem rukou Tvých! Ukázal jsem krásu Tvých děl lidem, pokud můj duch konečný nekonečnost Tvou dovedl pochopiti. Jestliže jsem však něco napsal, co by bylo Tvé cti nehodno, nebo že jen po vlastní cti jsem při tom toužil, račiž mně milostivě prominouti.

Také Galileo Galilei byl věřícím křesťanem i po sporech, které měl s církevními úřady.

Největší hvězdář naší doby, Secchi, byl docela jesuitou. Velký fysik Ampère znal z paměti Tomáše Kempenského knihu O následování Krista. Pascal uměl z paměti celé písmo svaté. Geolog Barrande byl věřící křesťan. Největší fysik přítomné doby Thomson

povýšený za lorda s příjmím Kelvin, jenž zemřel 17. prosince 1907, řekl: Nemohu říci ohledně začátku života ve světě, že věda nemůže o té otázce rozhodovati. Naopak věda zcela určitě poznává a potvrzuje tvůrčí a vůdčí sílu, kterou nás nutí přijmouti za článek víry. Tak pravil r. 1903 v New Centu mezi mnohými znalci věd přírodních.

Filosof Kant vyznal: Neznám nic vznešenějšího nad hvězdnaté nebe a mravní zákon v člověku. Básník Goethe, který byl i znalcem věd přírodních, doznával, že pravé pevné povahy jen tam nalézt lze, kde je život náboženský hluboce zakořeněný. Napsal takto: Všecky doby, kdy víra vládla, byly skvělé, úchvatné pro současníky i pro potomstvo. Doby však, kdy nevěra v jakékoli formě byla u vesla, i když na okamžik domnělým světlem se zaleskly, tratí se před potomky, z nichž nikdo nemá chuti, aby se obíral zkoumáním neplodných událostí. Jinde napsal: Nechť kultura duševní se rozmáhá, nechť věda jde do hloubky a šířky, nechť přírodní vědy, nechť lidský duch v každém ohledu poznáním nových pravd bohatnou, nad vznešenost a mravní kulturu křesťanskou, jak v evangeliích se třpytí a září, nikdy nevykročíme.

I francouzský romanopisec Viktor Hugo vyznával víru v Boha a nesmrtelnost duše.

Co takových dokladů bylo by lze uvést! Nikoli, křesťanství není nikterak ještě přemoženo, jeho světový názor má ještě hluboké kořeny. On je dosud majetkem národů! Mnozí drží se ho jen jako neuvědoměle, jiní málo jej

znají, ale váží si ho jako dědictví předkův, ale ono má, jak jsme ukázali, mnohé obhajce nadšené i v řadách mužů v každém ohledu znamenitých.

Mnozí ovšem byli jeho nepřáteli, protože ukládá mnohé sebezapření lidským chtíčům. Tito nepřátelé bojovali proti jeho jednotlivým článkům, aby v jeho struktuře docílili průlomů a trhlin. Ale přesvědčily je všechny boje, že touto cestou zničen nebude. Proto změnili taktiku a hlásají úplný odpad od celého toho křesťanského názoru, nabízejíce místo něho názor nejnovější, prý vědecký.

IV. Vědecký názor světový.

Ptáte se: Jak zní učení tohoto vědeckého názoru světového? Ano, jak? Kdyby byl už hotový a ucelený! Ale sami jeho vyznavači se přiznávají, že dosud takovým není, a dle všeho nikdy nebude! On se teprve tvoří a zdokonaľuje. Každá nově objevená pravda prý je novým stavebním kamenem k vybudování. Ale sám Masaryk o tom pronesl toto: Věda má své problémy a hypotheses. Ona je odkázána na ustavičný vývoj, v nejistotě své nemohla tedy společnost zorganizovati. Ona se pokouší o rozřešení svých problémů . . . — Tu to máme! Samé bádání, ale praktického výsledku pro společnost neviděti. A dále dí: Posavadní filosofie je právě tak jako protestantismus neustálená, polovičatá, nedůsledná, nejednotná. Kdyby toho byl neřekl Masaryk a my tak tvrdili, křičel by kde kdo, že utrháme na cti vědě i

filosofii. Takhle to uznají za pravdu, protože to řekl Masaryk. Ale už dříve tak napsal anglický konvertita Faber krátce: Hypothesa stíhá hypothesu, ssutiny teorií se hromadí — ale pravda stále uniká našemu poznání.

Vědecký názor světový! Která věda ho má vybudovati? Vědy pokusné, vědy ozbrojené dalekohledy a drobnohledy a jinými nástroji? Nebo ony, které počítají čísla a značkami? Anebo ony, jež luští staré nápisy? Anebo ony, jež pitvají mrtvoly a živá zvířata? Nikoli! Tyto vědy poctivě se přiznávají, že to není jejich úkolem. Ukazují na filosofii, ta prý by mohla s jich pomocí něco podobného zbudovati. A co filosofie? Spustila-li se zřetele Boha a dá si určovati své cesty jen rozumem lidským a smysly tělesnými jako jedinými prameny poznání, co nám řekne o tom moderním názoru světovém? Řekne asi tolik:

Pokud lze smysly tělesnými pomocí přístrojů a výpočtů seznati, všecko je hmota, hutnější nebo jemnější, řízená jistými pravidly, rodící se a zase rozpadávající. Jedno hyne, aby povstalo jiné. Hynutí ono je jenom přetvořováním. Prvky té hmoty mají určitou tendenci, aby vytvořily stále něco dokonalejšího. V přírodě jeví se tedy snaha po pokroku, jehož se dosahuje ponenáhlým vývojem. Zákony toho vývoje ukazují, že jednotlivé úkazy jeho nutně a nezbytně jdou jeden za druhým. Člověk sám je podroben týmž zákonům. Pokračuje a vyvíjí se nutně. Nemůže jinak jednati, nežli jedná. Je okolnostmi veden, trvá tu určitý čas, aby potom ustoupil jiným, když jim upravil místo

a uzpůsobil okolnosti, ve kterých zase oni budou působiti. Člověk zanikne, jako zanikne list a květ na stromě. Lidstvo trvá, pokud bude míti na zemi existenční podmínky, pokračuje, pokud může, a až ty podmínky se změní, či přestanou, lidstvo se degeneruje a snad i zanikne, jako zaniká strom, nemá-li už potřebných existenčních podmínek. Příroda však vytvoří třeba zase jiné typy podobných bytostí, uzpůsobených zase jiným podmínkám. Věčná hmota ve věčném koloběhu zjevů v mocné ruce přírody je stále schopna novým a novým útvarům dávat existenci a život. Ty jen hled, abys chvilky života užil v úmyslu a dle zásad všemocné matky — přírody.

Jaký to vábný názor světový pro každého, komu postačí k upokojení tolik štěstí, co ho má leckterý čtvernožec na krmníku! A jak je pohodlný! Několik frasí o matce přírodě a přilnutí k jejím zásadám, úplné zapření všeho, co jen připomíná Boha a nesmrtelnost — a moderní, vědecký názor je hotov. Jinak si může každý v něm jednotlivé články předělávati a upravovati po svém, ba může si je měniti každý den podle toho, jak se mu to právě hodí. Jednou může s nadšením hlásati, jak veliký je důmysl lidský, že takové záhady hravě rozřešil, podruhé může plačtivě konstatovati, že je člověk jen práškem v koloběhu přírody, ale vždy musí věriti aspoň v tyto tři věty:

1. Ve světě je stálý, věčný vývoj, ve kterém jedna kultura zaniká, by dala místo jiné, pokročilejší.

2. Vývoj ten děje se dle zákonů pevných, nutně a nevyhnutelně.

3. Clovek je jenom malinkou částí tohoto vývojového řetězu a mimo něj nemá cíle jiného.

Jak pevnými a dokázanými zdají se tyto základní prvky moderního názoru světového! A přece my zabeďnění klerikálové nechceme je uznati pravdivými. Proč asi?

1. Předpoklady jejich nejsou nikterak vědecky dokázány. To je ovšem pravda, že dějiny světové ukazují, kterak říše za říší, národ za národem povstává, roste, muhutní a zase upadá v zánik, ba i tu snahu po stálém pokroku lze ve mnohém ohledu z dějin dokazovati. Ale kde je začátek toho řetězu a kde konec? Kam směřuje ten celý vývoj? K jakému definitivnímu stavu? Či je to jen stálé točení do kola? Jaké to záhady, nechceme-li připustiti Tvůrce, zákonodárce, cíl, který to vše má. Jak mohou zákony toho vývoje býti věčny samy od sebe? Jak i hmota věčnou? Pak by od věčnosti už ten vývoj byl musil dojítí nějakého definitivního stupně dokonalosti, anebo ho nedosáhne nikdy. Jestliže i ty zákony teprve se vyvíjejí a zdokonalují, kterak mohou býti naprosto nutnými a nezměnitelnými? Hle, jaké vnitřní rozpory se objevují při pozornějším ohledávání těch prvků světového názoru bez Boha. Všecky vlastnosti, které my připisujeme Bohu, přisuzují tito moderní hlasatelé vědeckého názoru hmotě a tak hromadí záhadu na záhadu místo toho, aby záhadu vysvětlili. Nejlepší při tom je však tato věc: Všecko prý se děje nutně, ale my máme zřící se svých ná-

hledů, svého přesvědčení, své víry. Jak nám to mohou zazlívati, že nechceme? Vždyť my dle jejich učení ani nemůžeme! Jsme dle jejich učení nutně tím, čím jsme! Nemůžeme býti jinými. Co je nutno, je i oprávněno. Tedy dle jejich učení je i náš klerikalismus docela nutný a oprávněný. Proč nám jej tedy vytýkají? Bojují proti nutnosti, bojují proti tomu, co je i dle nich zcela oprávněno.

Ale i ten jejich boj je nutný — oni musí, jako my musíme! Zvláštní! Jen takovým bojem prý je možný další vývoj a pokrok. Nemáme tu návrat k náhledům pohanským, kde bohové i lidé byli jen kořistí a hrou slepého osudu a rvali se dle pohanské mythologie o vládu a štěstí?

2. Sledujme důsledky tohoto učení! Hned předem můžeme říci, že vědeckým není, aspoň nikoli v tom smyslu, jak nyní vědy se třídí a řadí. Každá jednotlivá věda dle moderního smyslu má svůj vymezený obor a nemá z něho odbočiti do oborů cizích. Výsledky jejich pak rovná filosofie, a tedy názor na poznatcích vědeckých o světě a životě zbudovaný mohl by sloužit filosofickým — tedy tento moderní: moderně filosofickým.

Věda pozitivní, zkumná, na přesném pozorování a kritice založená, musí býti skromná. Vždyť nemá dosud prozkoumaný ani povrch zeměkoule, tím méně její nitro. A co je zeměkoule proti celému světu? Proto je zcela na místě, co pronesl na př. Faraday. Ten bádal 40 let o síle elektrické a vynalezl mnohé zákony, kterými se řídí a mnohé přístroje. Když

byl potom tázán, co vlastně je elektřina, odpověděl: Na to jste se mne měli tázati před 40 lety. Tehdy jsem myslel, že to vím, ale dnes vím, že toho nevím!

Věda pravá je skromná! Huxley napsal: Známé je konečné, nekonečno je neznámo. Intellektuálně stojíme na ostrůvku v bezmezném moři nevysvětlitelných tajemství. Úkolem lidstva je, aby každým pokolením získalo zase něco málo půdy k rozsáhlosti a solidnosti tohoto vědeckého majetku.

Jiný učenec, Salisbury, pronesl: Žijeme v malé, jasné oase vědy, obklopené na všech stranách pustou, nevyzkoumanou říší neproniknutelného tajemství. Od věku ke věku namáhavá práce postupných pokolení získává malý pruh pouště, postrkujíc ku předu znenáhla mezník vědeckého poznání. Ale neproniknutelné pouště neubývá!

Ba neubývá! Konečný rozum nepronikne nekonečna nikdy svou silou vlastní. Vědecký názor světový je tedy dle všeho jen snem, pokud žijeme ve světě konečném životem konečným. Filosofie pak, která sbírá a sestavuje z kamenů vědou zpracovaných různé budovy soustav, jak asi ta daleko dospěla v tom díle? Jen pozorujte, jaké to soustavy filosofické vybujely a kam až to přivedly!

Schelling hlásal, že příroda je viditelný duch, duch pak neviditelná příroda. Hegel dí, že viditelným božstvím je stát. O filosofu Hartmannovi dí německý filosof Stöckl: Měli bychom jeho Philosophie des Unbewußten za-

řaditi spíše do dějin lidské ztřeštěnosti, nežli do dějin filosofie, neboť nemůže normální ob-
raznost, třeba ani nedbala mezi rozumem
stanovených, vytvořiti tolik nesmyslů, co se
předkládá. Herbert Spencer přisuzuje i zvířatům
zásady morální. Za to Nietzsche popřel u člo-
věka vůbec všecku osobní zodpovědnost a při-
soudil lidem silným (nadlidem) tu moc, že oni
mohou zcela dovoleně páchat, co chtějí. Pak
se divme ohavnostem, které se vyskytují v nej-
vyšších kruzích společenských! (Eulenburg
na příklad.) Ještě dále zašel Max Stirner. Jeho
zásady jsou: Pravda — toť holá fráse! Povin-
nost — pouhý výmysl. Právo? Kdo má moc,
má také právo. Majetek? Je můj, pokud se ho
dovedu zmocniti. Láska k lidem? Nesmysl.
Jsou zde jen k tomu, abych je vykořistil. Zá-
konem a bohem jsem sobě já sám. Stát ome-
zuje tuto moji libovůli, proto státu neuznávám!

Vidíte ten pokrok ve smýšlení u' lidí,
kteří budují moderní názor světový? Myslíte,
že to zůstává jen při smýšlení? Dávno už za-
čalo se smýšlení vtělovati ve skutky a ty jsou
takové, že se zdají vraceti doby před skonem
pohanského Říma. Kam to povede? Ku pravému
pokroku sotva!

3. Ano, je to pravý návrat ke klassickému
pohanství, doplněnému některými moderními
poznatky, ale zato připravenému o to, v čem
ono vynikalo i nad naše doby. Nemluví se tu
o fatum, ale o nutnosti a nezměnitelnosti zá-
konů přírodních, kterým podléhá vše a které
vylučují jakékoli zasahání nějaké lidské či

božské moci. Nemluví se tu již o bozích, ale o silách přírodních, které i vzájemnými zápasy svými slouží konečně jen pokroku všehomíra. Otroctví, nevázanost mravů, rozkošnictví — to vše vrací se ve formách modernějších, ale podstatně totéž, jako bývalo. Stará mythologie ovšem se nevrací, ale místo ní vydávají se spisy namnoze jen zdánlivě vědecké, ve skutečnosti však víc jak fantastické. Jadérko vědecké poučky obalí se zpoustou dohadů a domyslů, kterými matou se zástupy čtoucíh, aby mysli, že vše, co se jim podává, je pravá i skutečná věda.

Za to, čím bývalý pohanský světový názor je zmodernisován, je ochuzen jeho praktický, v životě se kdysi jevivší útvar o vše to, co slove klassickým uměním. Dnes nevytvoří nikdo nové Illady ani Odysseje, nevyteše nového Apollona ani Artemidy, nevystaví nových Propylají ani Delfského chrámu ani klassické scény, leda v nějaké neživotné kopii. Podmínky, za kterých rostlo klassické umění, jsou neodvolatelně přeměněny v podmínky docela jiné, a kdyby se i podařilo místo křesťanství zase zavést pohanství, bude toto pohanství nanejvýš jen karrikovati bývalé pohanství klassické.

Zvláštní zjev! Jak tomu dávno, co toužili mnozí, aby česká Jednota bratrská se obnovila a po případě sjednotila všecky Čechy. Dnes ta touha ustoupila do pozadí a velebí se Machar, který vidí spásu světa v tom, aby se vyloučil jed z Judeje, t. j. křesťanství, ze žil národův a aby navrátily se veselé doby pohanské antiky. Jaké to nápady! Kdykoli chtěli radikálové mezi

reformatory zaváděti nejdávnější, jednoduché formy křesťanství, vždy místo toho vytvořily karrikaturu, často takovou, že se toho hrozil svět. Sám Žižka musil takové radikály mečem a ohněm hubiti, nechtěl-li, aby se mu jeho strana v samém takovém ultraradikalismu vzájemně povraždila. Podobné zjevy ukazuje historie v dobách Lutherových. Jaké karrikatury by se objevily, až by moderní pokrok nějakým divem vzbudil zase bývalé pohanství k životu! Bylo by to asi tak veselé, tak radostné, že by vzdělaná Evropa raději se posléze rozutíkala mezi pravé, nefalšované pohany v pralesích afrických!

Napoleon I. měl plán, státi se pánem světa v ohledu politickém i náboženském. Císařové a králové byli pokořeni jeho vojskem. Ale čím přemoci papeže? Nešlo to ani zajetím! I radil kdosi Napoleonovi, aby zbudoval místo církve katolické jiný útvar podobný. Ale Napoleon řekl: K tomu by náleželo, abych jako zakladatel církve také činil zázraky, trpěl a z mrtvých vstal — a toho nedovedu! — Poznal později, že nedovedl církve přemoci, tím méně si ji podrobiti.

Podobně přesvědčili se mnozí a mnozí oprávcí lidstva, že v tomto útvaru kulturním vězí něco více, nežli pouhá síla přirozených existenčních podmínek, že církve dovede žiti a působiti také tehdy, je-li o podmínky ony dle úsudku světa připravena. Co útoků vytrpěla! Co filosofů hledělo její učení sesměšniti, vyvrátiti, nerozumným prohlásiti! Ale filosofové

ti upadli téměř v zapomenutí, mezi tím co církev své Credo stále zpívá, vykládá, rozvádí a na něm svoje životní zásady a zákony buduje a dle potřeb časových upravuje!

Co tedy my katolíci budeme dělati za nových útoků, které se na naši víru dějí pod záminkou, že názor světový na té víře založený už se přežil a musí ustoupiti jinému, vědeckému názoru životnímu? Co jiného, nežli že moudře vyčkáme, držíce se zatím svého, tolikrát osvědčeného názoru. Přechkáme a přesvědčíme se zase, kterak i nyní osvědčí se víra naše, kterak vše, co pravdivého a skutečného vědy lidské ještě vypátrají, všecko, co um lidský opravdu dobrého vytvoří, docela dobře shoduje se a třeba i doplňuje ony pravdy a zásady, jež nám podává křesťanský světový názor na pravé víře a jednotlivých pravdách i zákonech založený.

Kristus Pán pravil: Dříve pomine nebe i země, nežli jediné písmeno víry pravé pozbude svojí platnosti!

Přátelům »Časových Úvah«!

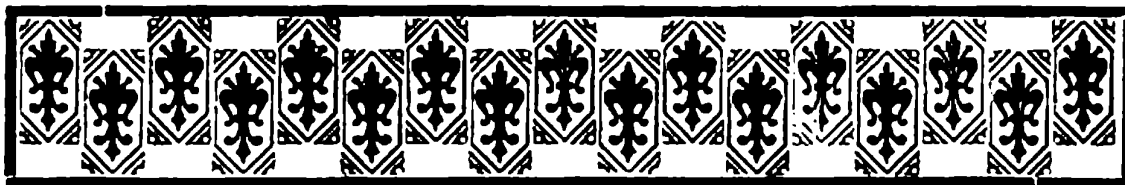
Novým ročníkem ujímám se redakce »Časových Úvah«. Činím tak rád. Vždyť doufám pevně, že právě cíl, jejž vytkl »Časovým Úvahám« zasloužilý zakladatel jejich vsdp. Dr. Fr. Reyl — v boji protináboženském dáti katolickému lidu do rukou lacinou a přece působivou zbraň obrannou ve formě populárně psaných pojednání o důležitých otázkách našeho náboženského a společenského života — to bude, který nás všechny, jak spolupracovníky, tak čtenáře a kolportery, pojít bude vždy v přátelskou rodinu, v níž každý dle sil svých přiloží ruku k dílu.

Jsou mi pak »Časové Úvahy« příliš milé, než abych se nesnažil lásku a obětavost k nim budit. Vzpomínám, kterak na Česko-Třebovsku právě v nejparnějších dnech bojů, kdy každé slovo obranné zanikalo v záštiplné vřavě nepřátel všeho křesťanství, plnily na pohled nepatrné svazečky »Časových Úvah« mezi pronásledovaným lidem tiše ale požehnaně apoštolský úkol katolického tisku. A proto vroucně prosím: »Zůstaňte i nadále věrni »Časovým Úvahám« všickni staří známí a snažte se získávat příznivce nové!«

Kéž i v novém roce dá Bůh, aby mohly »Časové Úvahy« za obětavé přízně pp. spisovatelů, čtenářů i kolporterů plniti v širokých vrstvách katolického lidu svůj úkol obranný i výchovný!

V Hradci Králové, v lednu 1910.

Karel Keppl, redaktor.

Duch katolické Obnovy.

Sepsal

Eduard Jan Nep. Brynych.

Sbírka úvodních článků »Obnovy«, jež jsou plodem nezapomenutelného biskupa, jest znamenitou specialitou v literatuře české. Velice zajímavá, populární to četba pro vzdělané i prosté; formou velice poutavou podává hojnost poučení. Jadrné tyto články vzbudily v českém národě velikou sensaci; nijak dosud nezastaraly, naopak jsou stále svěžím zřídlem poučení pro každou dobu.

Stran 722.

Cena 4 K.

Ročník VII.

1. Veliký biskup. 2. a 3. Důležitost pravého náboženství. 4. Prkora a náboženství. 5. Zakládejte odborové spolky! 6., 7. a 8. Husité jindy a nyní. 9. Několik slov o papežství. 10. Katakomby. 11. a 12. České náboženství

Ročník VIII.

1. Klíč ku bohatství.* 2. O ústavním životě v Rakousku. 3. Pius VII. a Napoleon. 4. Sebevraždy studentů. 5., 6. a 7. Česká konfese. 8. a 9. Účelnost v přírodě. 10. Pohřbívati či spalovati mrtvoly? 11. Moderní náboženství Masarykovo. 12. Jubileum mariánské a Lurdy.

Ročník IX.

1. a 2. Otroctví zrušeno křesťanstvím. 3. Spojenci spiritistů. 4. a 5. Z domácnosti sociálních demokratů. 6. O manželství. 7. Braňme se tiskem. 8. a 9. O záracích Kristových. 10. Jest účta Panny Marie oprávněna? 11. Návěstevou u Slovanů. 12. Volné kapitoly o spořivosti.

Ročník X.

1. Víra a věda.* 2. Zjevení, zázraky a tajemství. 3. a 4. Sociální význam svčení neděle. 5. Svobodná škola. 6. a 7. Vzdělání dorostu kněžského. 8. Jesuité a jejich protivníci. 9. a 10. Z domácnosti sociálních demokratů. Řada II. 11. Svobodné zednářství. 12. Manželství přirozené a svátostné.

Ročník XI.

1. Slovo včas o právu volebním a jiných občanských právech ve státu. 2. a 3. Převaha protestantů nad katolíky. 4. Katolíci, organizujme! 5. 6. 7. a 8. Útok prof. Masaryka na církev katolickou. 9. a 10. Katolickým jinochům — spolky katolické. 11. Řím a university. 12. Proti Volné myšlence.

Ročník XII.

1. a 2. Proti volné škole. 3. Volby do českého sněmu. 4., 5., 6. Inkvisice církevní. 7. Vlastenectví v duchu křesťanském. 8. a 9. Z porýnských misí. Slovo k rekrutům. 10., 11., 12. Z domácnosti sociálních demokratů. Řada III.

Ročník XIII.

1. O duši lidské. 2., 3. a 4. Domácí výchova. 5., 6. Nemlčte! Alkohol nepřítel. 7. Machar a křesťanství. 8.—11. Karel IV., otec vlasti. 12. Klášter v Podlažicích a město Chrast.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Periodický měsíčník
* věnovaný časovým otázkám. *

Redaktor **Karel Keppl.**

Ročník XIV. 1910. Čís. 7. a 8.

Príčiny sociální nespokojenosti.

Všem lidem dobré vůle, kteří si zachovali ještě smysl pro spravedlnost, předkládá k vážné úvaze

Ceněk Semecký.

V Hradci Králové.

1910.

Majitel a vydavatel Politické družstvo tiskové.

Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.
Nákladem vlastním.

Spiritismus

zdokonalením křesťanství?

Pod tímto titulem vyšla z pera dra Jos. Novotného v „Knihovně Obnovy“ důkladná studie, v níž velmi bystře vysvětlen původ a charakter spiritismu, jakost medií, pismo a kresba duchů atd. Autor promlouvá o kroužcích spiritistických, zjevech světelných, jasnozření, o theorii síly psychické, magické. Srovnává učení křesťanské se zásadami spiritistickými a dospívá k důkladně odůvodněnému závěru, že spiritismus jest zvrácením rozumného myšlení, že škodí duši i tělu.

Kniha má pěknou úpravu. Stran 259. Cena 2 K 60 h.

Objednávky vyřídí obratem

Biskupská knihtiskárna
v Hradci Králové.

VYŠLÁ ČÍSLA ČASOVÝCH ÚVAH:

Ročník I.

1. Náš program.* 2. Radikalismus a klerikalismus.* 3. Encyklika Lva XIII.* O otázce dělnické.* 4. O ultramontanismu. — Atheista.* — Bílá Hora.* 5. K příštím volbám.* 6. Do boje volebního. 7. O svatém Vojtěchu.* 8. Mají rodiče právo na školu dětí svých? 9. Sv. Jan Nepomucký ve světle dějin.* 10. Poměr církve ku škole.* 11. Slavnostní dny.* 12. Povinnost státu ku škole.*

Ročník II.

1. Z řečí sjezdových. 2. Co jsme si o klerikalismu on a já povídali.* 3. Zakládejme katolické jednoty.* 4. Poměr liberálů a socialistů k Církvi.* 5. Kříž, kotva a srdce.* 6. Nový soudní řád.* 7. Dobrodinečkové.* 8. Otázka rolnická.* 9. Naše státní právo.* 10. Škola a mravnost.* 11. a 12. Zpráva o kat. sjezdu v Hradci Králové.*

Ročník III.

1. Jan Valerian Jirsák.* 2. Jan Hus (3 vydání o 15000 výtiscích.)* 3. Církev a církev.* 4. Pastýřský list. Náboženství věci soukromou? 5. Kněz a politika.* 6. O spovědi (2 vydání v 8000 výtiscích.)* 7. Ovoce husitismu.* 8. Spiritismus čili medianství.* 9. Základ otázky sociální a národnostní.* 10. Raiffeisenovy záložny. 11. a 12. Učte se s dějin.

Ročník IV.

1. Ženská otázka.* 2. O významu katolických spolků.* 3. Náboženství a lidstvo.* 4. Světová velmoc (o tisku.* 5. Husitství a protestantství.* 6. Štěstí katolika.* 7. Zánik světa dle bible a astronomie.* 8. Církev pronásleduje vědu 9. Primát a neomylnost Říma.* 10. Oslava Husova 11. Lourdy.* 12. Zruší-li církev celibát.

Ročník V.

1. Hradecká kolej Tov. Jeřábka r. 1636. 2. Žaloba vydědence XX. věku. 3. O trestu smrti. 4. Zrušení řádu jezuitského. 5. Husitství a svoboda.* 6. Vláda židovstva 7. Pryč od Říma.* 8. Blíže k Římu. 9. a 10. Zrušíme pouta mravnosti? 11. Žena křesťanská a pohanská* 12. Moderní choroba a její protilek.

Ročník VI.

1. Vyznání starého hříšníka. 2. Sociální demokracie ve světle pravdy.* 3. O sv. spovědi. 4. Svépomoc dělnictva 5. Víra jak víra. 6. Pryč s dogmaty. 7. Fara katolická a protestantská. 8. a 9. O úpadku náboženství mezi protestanty. 10., 11., 12. Zpráva o sjezdu československých katolíků v Hradci Králové.

Časové Úvahy.

Periodický měsíčník

↔ věnovaný časovým otázkám. ↔

Redaktor Karel Keppl.

Ročník XIV.

1910

Číslo 7. a 8.

Celoroční předplatné i se zásilkou poštovní 1 K.
Jednotlivá čísla stojí 8 h.

Příčiny sociální nespokojenosti.

Všem lidem dobré vůle,

kterí si zachovali ještě smysl pro spravedlnost, předkládá
k vážné úvaze Čeněk Semecký.

Hrozivá tvářnost poměrů sociálních.

I povrchnímu pozorovateli neujde, že nynější poměry sociální utváří se stále hrozivěji a hrozivěji. Spějeme nejisté budoucnosti vstříc. Na jedné straně přepych, nádhera až oslňující, požitkářství, na druhé straně jednak bída, strádání, jednak rozervanost, touha po požitkářství, nechuť k životu a závist. Massy lidu uchvacovány jsou revolučními myšlenkami a čekají jen na okamžik, aby zanítily obrovským požárem starou budovu společnosti lidské a na její troskách vybudovaly nový, dle jejich domnění lepší a také spravedlivější útvar spo-

lečenský. Slavný *papež Lev XIII.* v okružním listě k biskupům francouzským r. 1899 píše: »Časy přítomné jsou smutny, budoucnost jeví se ještě pochmurnější a hrozivější, zdá se zvěstovati blízkost strašné krise převratů sociálních.« Neméně výstražně píše *P. Albert Weiss*: »Naše štěstí je namnoze nevědomost. Kdybychom věděli, jak tenouká je vrstva, která dělí společnost nynější od propasti, jež jí hrozí, ani spáti bychom nemohli. Hrozná lavina začne se jednou pohybovati a běda těm, jež zasáhne. Snad i my, snad někteří z nás, budou zasypani«. (Řeč o otázce sociální).

Upříti nelze, že se připravuje obrat. Arciť nevíme, jaký bude: zda *násilný výbuch*, jež vítají mnozí jako ranní červánky dávno želané lepší budoucnosti, v němž i nejedni s hrůzou spatřují hrob svých rozkoší a požitků, či bude *mírná spravedlivá reforma* stávajících poměrů v mezích zákona přivoděna. (Scheicher, Duchovenstvo a sociální otázka.) — Záleží na tom, jak se naladí vrstvy nižší a vyšší dnes proti sobě rozlícené: zaměstnaný a zaměstnavatel.

Všeobecná nespokojenost je charakteristickým znakem dnešní doby. Dělník oloupený o víru hledá svoje štěstí výhradně v požitcích tělesných, a ježto jich nemůže vždy plně dosíci, plane nenávistí proti těm, pro něž se lopotí. Jemu schází mravní síla vyplývající z náboženství, které skýtá útěchu v útrapách, naději, že smrtí nekončí se vše, naopak čeká na každého, boháče i chudáka, odplata dle skutků jeho. Jeť nynější otázka sociální otázkou *náboženskou*, je to boj, v němžto se zápasí o zacho-

vání nebo vyhlazení všeho náboženství ze společnosti. Co dnes se děje, je popírání radikální, popírání Boha, popírání duše a věčnosti, a co hlavně padá na váhu, jest, že toto popírání nejví se toliko v jednotlivcích, nýbrž v massách, čímž nabývá hrozivé tvářnosti velmoci. Heslo dneška je: Není Boha, není duše, není věčnosti!

Nejsou v nebezpečí jen statky hmotné, jde i o statky *duchovní*. *Eugen* o tom píše: »Nové mocné proudy jsou zde a pudí k přeměně duševního světa. V sociálních hnutích vede zápas nový řád společenského života; náboženství bojuje o bytí a nebytí; a všechno přesvědčování o posledních věcech člověka usiluje se zviklati.« (Die Lebensanschauungen der großen Denker, Leipzig 1890, Einleitung.) Místo křesťanské kultury má býti do lidu zanesena kultura pohanská, nevěrecká, materialistická, která vysmívá se posvátným citům náboženským v tom bláhovém domnění, že víra dá se nahraditi vědou, ač tato dodnes nemůže postaviti pevný vědecký názor životní. Dokud to se nestane, je všechno mluvení o nahrazení víry vědou pouhou frasí. Dokud vědci sami mezi sebou se hádají, který vědecký názor životní má míti vrch, kterak mohou chtít, aby lid při nich stál a v jejich intencích pracoval! Třeba přiznat, že jim nejde vlastně o nic jiného, než urychlití rozvrat lidské společnosti na základě nauk liberálního socialismu, které jsou jak na poli hospodářském tak mravním od křesťanství zcela odchýlné. Liberální socialistická soustava se za-

kořenila v lidu nejvíce; proto třeba odkrýti slabiny liberalismu a socialismu, všestranně je posouditi a z nich vyvoditi důsledky.

V 19. století průmysl a obchod doznaly velkého rozkvětu následkem přerozmanitých vynálezů v oboru techniky. Místo ruční práce namáhavé a zdlouhavé zaveden *stroj*, který práci obstaral lehčeji a rychleji. Tím nastal velký obrat, který zvrátil starý společenský řád živnostenský a řemeslu prorazil zlaté dno. Dopravu zboží učinil rychlejší a snadnější (železnice, parní lodi) a přivodil bližší styky obchodní jednotlivých států i národů a výpomoc v nedostatku; ovšem přivodil i konkurenci zboží vyrobeného i ze země vydobytého (na př. uhlí, obilí a p.).

Než i tento obrat mohl dopadnouti šťastně. Bylo potřebí jen nového, změnám odpovídajícího seskupení prvků. Těžkopádné, místy už v rozkladu se ocitající cechy měly býti doplněny spolky roztržiděnými dle odboru práce, jak ji rozdělil tovární stroj, který vytvořil zcela nový stav: průmyslové dělnictvo. Práce dělníková měla býti o to kratší, čím rychleji a snáze stroj pracoval, neboť účel stroje od vynálezce byl právě určen k usnadnění, k polehčení práce a nikoli k jejímu prodloužení, a k odkopnutí dělníka jako přebytečné a tudíž nepotřebné síly.

I rolníku bylo třeba hledat spásu proti konkurenci v ohradách celních, ve vyloučení překupních rukou. Pro řemeslníka, jenž měl oporu v cechu, byla jediná spasná vyhlídka

v postavení a upravení cechu na základy nové, odpovídající změněným poměrům.

Nové poměry přivodily tudíž nové uspořádání jednotlivých vrstev společnosti lidské.

Toho úkolu podjaly se na neštěstí i takové soustavy, které již ve svých základech věštily velkou pohromu lidstvu. Poblouzení duševní v zápětí stíhala bída hmotná, místo zlepšení nastal rozvrat, jak to viděti především na liberalismu, který jako všemohoucí lékař ujal se nemocné společnosti lidské, aby ji novými cestami vedl ku blahobytu a štěstí.

Povaha liberalismu.

Liberalismus, už svým jménem (liber = svobodný, volný) hlásal naprostou svobodu, ovšem jen pro sebe. (Marlo, Untersuchungen str. 335., Kassel 1850.) Jal se pronásledovati církve, proti slabším volal po pořádku, nedopřáváje jiným ochrany a práv, zato přívržencům svým — kapitalistům a boháčům — ponechával zvůli. Pod rouškou svobody hospodářské prohlásil svobodu živností, o průkazu způsobilosti nechtěl ani slyšet, tovární zákonodárství bylo mu trnem v očích. Zrušil veškeru organisaci (cechy), vida v ní nepřítelkyni svých snah; jednotlivce odkázal na sebe sama, aby o své bytí bojoval (v době vynálezu stroje!). A nic zlého netušící lid, hlavně dělníci nechali se rozptýliti a tak uvízli v jícnu plutokracie (třídy boháčů), která šla důsledně v duchu liberálním a brzy se zvrhla v největšího škůdce většiny. Jejím zákonem bylo:

sobectví a bezohlednost. Společnost nemá prý žádných závazků k slabým, nestatečným; to prý je dětinství, plané citlivůstkářství máti milosrdenství s bližním, jak velí křesťanská spravedlnost a láska. Proto udělil-li podporu liberál, chtěl z toho čerpati tím větší zisk.

V ohledu společenském všechnu moc zákonodárnou vložil liberalismus do rukou bohatších tříd, jim dal i hlasovací právo, kdežto nemajetným uložil jen platit hodně daní (nepřímých), ale žádných práv. Hlásal tak svobodu, rovnost jen na papíře a šířil nespokojenost společenskou.

Dělník byl liberálům nástrojem, jímž by rozmáhal své statky a svoji moc. Umorná práce třinácti- až patnáctihodinná denně ukládána dělníku bezbrannému, práce žen a dětí do úpadu i v noční době, jak o tom píše Herkner v Dělnické otázce, dotýká se poměrů hlavně v Anglii a Německu. Znemravňování mladých osob bylo na denním pořádku. Nedbáno špinavých nezdravých bytů, dělník ve stáří, úrazu, nezaměstnanosti byl vystaven útrapám, hladu. Síla práce byla ceněna jako zboží, jehož cena se řídí dle poptávky. Hověl úplně přáním zaměstnavatelů na úkor zaměstnaného, proto od nich byl tak houževnatě zastáván.

Tím liberalismus ve své podstatě je *protikřesťanský*. Všechny farizejské fráze o humanitě a všechny paragrafy o právech lidských nedovedly toho, aby odvrátily atheistického liberála od četných a hrozných neřestí, jež on páchal, rozmáhaje nevědomost a zkaženost.

Proto napsal liberalismus na svůj štít: Odloučení všeho náboženství od státu, obce, rodiny. Jeho bohem jest stát, který nazval původcem všeho práva. Kde se domohl nadvlády, tam útočí proti církvi, prohlašuje za hlavní cíl blaho pozemské. Vyhladit církev katolickou s povrchu zemského jest jeho přední snahou, neboť ta právě překáží jeho choutkám. Svobodné zednářstvo jest právě útvar ducha liberálního.

Mravní zákony neplatí pro sobeckou liberální soustavu, proto neuznává za potřebné, aby dělník světil neděli, aby věděl o povinnostech náboženských; a při tom opovažuje se namlouvat lidu, že hájí svobodu, ač hned v zápětí zapovídá utlačovaným spolčovati se k sebeochraně. Aby se zalichotil lidské ješitnosti, prohlašuje, že vůle člověka je sama sobě zákonem směrodatným a není podrobena vůli vyšší (Boží).

Případně praví *Marlo* o účincích liberalismu: »Liberálové chtějí uvolniti práci a podrobili ji jhu kapitálu, rozpoutati pracovní sílu a uvrhli ji do pout bídy a žebroty, uvolniti nevolného rolníka od hroudy a zbavili ho jí, skoupivše půdu, slibovali všeobecný blahobyt společnosti a způsobili nedostatek s jedné, přebytek s druhé strany.« A my dodáváme: Vysmívali se náboženskému přesvědčení, nazývajíce je fanatismem, ultramontánstvím, klerikalismem a zaváděli za ně fanatismus, šovinismus národní, rozešťvali národy křesťanské, církvi vzali školy křesťanské, které nám odchovaly národní velikány, a nastavěli škol ne-

věreckých, čímž lid oloupili o jeho víru, spokojenost. Samy žalostné následky liberální soustavy podávají zbraň proti němu — zástupy schudlého nespokojeného lidu. — Tu třeba nasaditi páku k jeho zničení, jež se urychluje jeho ztrnulostí a houževnatostí v tvrzení, že není prý třeba sociální činnosti ve společnosti, ani není prý třeba pracovati o zachování státních vrstev (stavů), protože údové státu jsou pouhé jednotky.

Dnes liberalismus se spoléhá už pouze na klam a vyjednávání; je to *vláda intriky, lži, měšce* a raffinované násilí. Nám Čechům uškodil velmi mnoho (liberálními byli zvláště Mladočeši), rozešťval nás na mnoho stran a straníček, které se navzájem utloukají a oproti Němcům seslabují.

A liberalismus český je to, který nese největší vinu na štvanicích protináboženských. Je plný ohledu k židům a protestantům, ježto má co děkovati za svůj vznik učení Lutherovu o evangelické svobodě a nezodpovědnosti lidských činů, čímž právě u výkladu křesťanské nauky přivodil anarchii a nekázní otevřel brány dokořán. Ke katolíkům však byl liberalismus vždy bezohledný, každá zbraň byla mu dobrá proti nim. Proto jako jinde, tak i u nás v předních řadách liberálních stáli a stojí židé, vždyť jim nejvíce se zamlouvá nauka o volné soutěži, o zrušení způsobilosti řemesla, o volné dělitelnosti a zadlužitelnosti rolnických statků (zvláště o parcelaci pozemků), poněvadž uvrhuje lid křesťanský do jícnu židovského kapitálu. V ohledu hospodářském a sociálním původní libe-

ralismus má přívržence už jenom v byrokracii, jeho zákonodárná zařízení udržují se jen setrvačností, výsadami (privilegiemi) a národními třenicemi. Jinak však je v Čechách opuštěn i od liberálních stran, protože by je opustil lid. Ve směru kulturním, protináboženském žije však dál, jak na venkově ve straně agrární, tak i v městech ve skomírajícím mladočešství a jeho dědičce, radikální straně, národně sociální a sociálně demokratické. Všude vystupuje stejně štvavě, bezohledně protinábožensky tak, že věřící katolík nemůže v těchto stranách nalézt ochrany a pomoci.

Řeknete snad, nač se zastavovati při skomírajících liberálních zásadách? Nač starati se o mrtvého? Než věc je vážná. Zásady liberalismu ožívují znovu a znovu v jiných formách, v nové soustavě — v *socialismu*, který je důsledným vývinem předchozího v praxi. Máme-li znáti tento, nutno znáti jeho předchůdce. Avšak hospodářské a sociální zásady liberální vyvolaly vedle socialismu i druhý extrém, stejně nesprávný, totiž stavovskou politiku, která sice má dobrý úmysl, pomoci jednomu stavu, ale ježto činí tak na úkor stavů jiných, vyvolává třídní boj po způsobu socialistickém, a tím jen sociální propast šíře otevírá a nespokojenost zvyšuje. Toto čistě stavovské nové hnutí liberalismu uplatnilo se u nás v Čechách, hlavně na venkově, ve směru *agrarismus* zvaném. Proto musíme si těchto obou směrů: agrárního a socialistického zvláště všimnouti.

Nikoho však ať nepřekvapuje, že nevěnujeme zvláštní pozornosti národnímu socialismu,

ač je tento směr po stránce náboženské a o-světové v mnohém ohledu horší než socialis-mus demokratický, který bývá občas upřím-nější — oba pokládají náboženství za věc sou-kromou, oba je potírají jako klerikalismus. Národní socialismus v důsledcích vede k týmž koncům, jako soc. demokratismus. Proto se jím zvláště nezabýváme. Povstal a jest živ jen z nespokojenosti národní, roste právě národ-ními štvanicemi, liberalismem vyvolanými. Vláda by se ho zbavila, kdyby vyšla vstříc požadavkům českého národa a byla nestranna ke všem národům. Avšak ona si právě tento radikální směr přeje, proto jej pronásleduje, ač ví, že tím jej posílí; neboť, jako mladočeši svým radikalismem po 20 let národu skoro nic nevymohli a vládě byli k posměchu, tak radikalismem národního socialismu o nových 20 let bude národ český vržen zpět. Z toho bude posléze těžiti zas jen soc. demokracie. Ostatně kdyby ten český radikalismus byl po-ctivý, mohl obstrukcí, které se dovolává, dávno rozbít říšskou radu, znemožnit přijetí vládních předloh (rozpočtu) i změny jednacího řádu, a přec tak neučinil. Jedná jako mladočeši; jinak ve Vídni, jinak doma v Praze. Nezapře svůj původ z liberálního otce, který se rád přetva-řuje. —

Jestliže celý kulturní i sociální program strany národně sociální tíhne k soc. demokracii (uznává právo dědické jen mezi rodiči a dětmi a mezi sourozenci, jinak žádá rovněž sociali-saci majetku, zvláště velkých podniků hospo-dářských a továrních), tím spíše důsledně celý

její směr protikřesťanský vede pod jho židovského panství, v jakém se ocitá soc. demokracie. Nedávný dar v podobě půjčky z německo-židovské Länderbanky z centralistické Vídně obnosem 100.000 K na »Zlatou husu« jsou ta zlatá pouta, jimiž Israel tiskne k sobě stranu národně sociální.

K takovým koncům nutností železnou vede liberalismus — do židovského náručí. Ježto však někteří národní socialisté, zvláště z řad živnostenských, pokládali mylně svoji stranu za antisemitskou — jsou židovským kapitálem nejvíce utiskováni — nedivte se, že poslední sjezd národně sociální roku 1910 tak smutně skončil.

Liberální hnutí agrární: výsledky jeho činnosti.

Poukázali jsme na to, jaké zpousty nadělal liberalismus ve všech stavech, ale nejvíce jím postiženo bylo rolnictvo. Co nedovedla roboty, to dokázali liberálové svou naukou: na tisíce rolníků bylo vyhnáno ze svých statků a ještě více jich stalo se na dlouhé časy nevolníky židovského kapitálu, který ukázal se krutějším, bezohlednějším, než panský dráb. Se strachem šel rolník spat, nezařuká-li věřitel na okno a nebude-li se on musit ráno vystěhovat z vesnice do města, aby rozmnožil tovarní proletariát.

Dodnes ještě rolnictvo pocituje následky liberální nauky. Hypotekární dluhy v Čechách na usedlostech rolnických dnes jistě obnášejí

přes 3.000 millionů korun; dosud měsíčně prodá se exekucí na 250 usedlostí v odhadní ceně okrouhle za 3¹/₂ mil. K. V posledních 20 letech na 40.000 selských usedlostí bylo prodáno exekučně za cenu 180 millionů K daleko pod cenou, čímž věřitelé utrpěli škody na 135 millionů K. Jen asi ne celých 25% (vlastně 23%) přišlo zpět do rukou rolnických, ostatních 75% bylo pro rolnictvo ztraceno. Považme, že na 70 židů v Čechách jest mezi velkostatkáři. Rolnictvo přichází u nás ročně průměrně až o 150.000 jiter pozemků. A tu musíme doznati, že se družstevní organizací, zavedením laciného úvěru (Raiffeisenky) poměry valně zlepšily, neboť exekuce přece nedosahují ročně té výše, jako po roce 1870, kdy dostoupily 10.000 usedlostí ročně.

Za takovou svobodu, kterou nadělili liberálové, ovšem rolnictvo pěkně děkovalo. Ježto však se strany státu se nic na záchranu nepodniklo, rovněž strana staročeská i mladočeská k tomu nečinně přihlížela, jsouc zachváćena bojem národním, nespokojenost v rolnictvu se stále zvyšovala. Což pozorující někteří mladočeští poslanci, kteří zastupovali venkov, jako: V. Hrubý, A. Šťastný, odtrhli se od mladočechův a položili základ k nové straně, čistě stavovské, jak říkali selské, ke straně *agrární*. V čelo se postavil statkář Prášek. K nim se přidali mladočeši Zázvorka, Kubr, Dostál, Udržal, Rataj, Hyrš, Vojta, Vyškovský. Původní program byl a je toliko rolnický, beroucí zřetel ke středním a hlavně k větším usedlostem: zlepšit jejich hospodářské postavení. Tím však

cítily se odkopnuty nižší vrstvy venkova: domkáři a chalupníci, živnostníci i dělníci, jichž je přece na venkově veliký počet, a proto, kam vnikla toliko strana agrární, uchýlovali se tito ke straně socialistické, ježto neměli jiné strany hájící stejně otevřeně jejich zájmy. Tak se rozeštvál venkov na dva tábory: socialistický a agrární. Agrární strana poštvala i venkov proti městům, jako by ta byla vinna krisí zemědělskou, ač stejně trpí. Tím se též stalo, že zastupitelstvo českého národa na říšské radě nevystupuje v otázkách nejdůležitějších jednotně, a přec zájmy jednotlivých stavů společnost-lidské jakožto organického celku nemohou se zásadně křížit, byť se i zdálo, že jsou protikladné. Spravedlivý zástupce rolnictva musí hlasovat pro spravedlivé požadavky dělníka, řemeslníka a jiných stavů, jako naopak musí spravedlivými býti zástupci těchto k rolnictvu. Neděje-li se tak, ale vystupují-li jedni proti druhým, poslanci socialističtí proti agrárním a tito proti oněm, je tím vinen právě socialismus a agrarismus, směry to hájící nespravedlivou třídní politiku, je tím vinen vlastně liberální jejich základ, z něhož vznikli.

Jen tak se mohlo stát, že socialističtí poslanci žádají zrušení cla a otevření hranic, prý k vůli zamezení drahoty, ač by tím drahoty neulevili a selský stav by zničili. Jen tak se mohlo stát, že agrární poslanci 21. prosince 1907 dokud měli Práška ministrem, hlasovali pro obchodní smlouvu se Srbskem, ač jí neznali. *Cep* 4. září k tomu napsal: »Obchodní smlouva se Srbskem, která znamená značné

zlepšení ochrany pro naše zemědělství, vstoupila v platnost od 1. září. Stalo se tak na základě zmocňovacího zákona z 21. prosince 1907, pro nějž hlasovali naši agrární poslanci.« — Ale 19. prosince 1908 hlasovali agrární poslanci (Prášek už ministrem nebyl) proti smlouvě se Srbskem, za škodlivou ji prohlašovali oni i agrární tisk, ač Srbové jsou národ bratrský a bylo před válkou, ač dobytek byl potom přece dražší a neuškodilo to (na 100 volů vykrmených našich jeden hubený čili 0·8% masa u nás spotřebovaného). Ostatně agrární poslanci smlouvu tu snadno mohli překazit: bylo 281 poslanců pro, 139 proti (4 scházeli do třetiny, a tu právě byli nepřítomni agrárníci Švejk, Špaček, Rolsberg, Rozkošný, věděli proč —) ježto nebyl tu projednán zákon meliorační ve třetím čtení (zvýšení obnosu ze 4 millionů K na 8 millionů). Rolníkům smlouva se Srbskem neuškodila, ale obchodnictvu by mnoho ublížila, neboť r. 1905 vyvezlo Rakousko do Srbska zboží za 30½ millionů K čili 60% všeho dovozu do Srbska vůbec, r. 1906 už 50%, r. 1907 jen 36% v boji o celní smlouvu. Nehraje-li tu vražedná třídní politika, neohlížeje se na jiné stavy, hlavní roli?

V ohledu *sociálním* je stejně třídní stavovská politika zavržitelná, neboť se musí stále strachovat před jinou stranou třídní, jako právě agrární před socialistickou, aby ji nepřehlasovala svými početně silnějšími proletáři. Tak se mohou státí mnohé pošetilosti i na úkor vlastního stavu, jako zrovna agrární poslanci, k vůli agitaci na Lounsku, byli v pojišťovacím

výboru pro to, aby všechny osoby v zemědělství zaměstnané platily na úrazové pojišťování, totiž jejich hospodáři. Zástupci průmyslu byli tomu zase povděční, ježto úrazová pojišťovna končí ročně značným deficitem, a v rolnictvu je úraz řídký. Ale to břemeno pro rolníka!

Než i v ohledu *národním* musí býti tu strana všenárodní, jinak váha a vliv českého poselstva stávají se u vlády směšnými. Tak se ukázalo ku př. 15. prosince 1908 při hlasování o rozpočtu prozatímním, kde jedni poslanci čeští hlasovali pro, druzí proti, čímž se vlastně jejich hlasy ruší. Byla by vláda skutečně pošetilou, kdyby s takovou delegací českou měla vážně počítati. A tu je přece zvláště třeba jednotného postupu, neboť 26 českých poslanců socialistických v cizím klubu (žida Adlera, Ellbogena) je pro národ ztraceno.

Se stanoviska čistě hospodářského, sociálního i národního nelze tedy schvalovati stavovskou stranu agrární, ježto zcela v duchu liberálním podporuje třídní boj a tím i sociální nespokojenost.

Než agrární strana svou celou činností jak politickou tak hospodářskou prozrazuje ty rysy liberalismu, v kterých plula strana mladočeská a jak jsme je svrchu zobrazili: přetvářka, sobectví, židovské přátelství.

Nejen že agrární předáci r. 1908 o zemských volbách spojili se s Němci proti katolickým zemědělcům, ale i roku 1909 ministru Schreinerovi gratulovali k jeho jmenování (Pleva a Vyškovský z českého odboru rady zemědělské). Rok 1909 byl rokem samých a-

grárních kotrmelců. Třikráte dělali nesmyslnou obstrukci ve Vídni proti vládě, která tím se ještě posílila. Jako druhdy mladočeši, prohlašovali za zrádce každého, kdo s nimi nešel. Za dva dni nato však návrhem Krek-Udržalovým ztratili obstrukci. O zlomení německé obstrukce na zemském sněmu v Praze, kde přece mají nejvíce poslanců, se však nestarali. Sám agrární výbor strany vyslovil nedůvěru agrárnímu vedení na říšské radě. Učinil tak ovšem vlastně Prášek Udržalovi, ač jsou oba stejní. Vždyť víme, že Prášek první zradil program strany, když jako ministr dal agrárikům rozkaz hlasovat pro rakousko-uherské vyrovnání, přes to, že stěžejní bod agrární politiky byla odluka od Uher.

Rovněž opouštějí agrární předáci selský program strany, chytají-li se teď ze strachu domkařů (volba Mašaty za Louny-Libochovice), ač furiantsky Zázvorka dříve na schůzích prohlašoval, že u nich začíná rolník teprve při 100 korcích. Agrární velkořepaři: Prášek, Udržal, Zázvorka, Svoboda a j. zradili své bratry v povolání, malořepaře, když tito jich poslechli a řepy nesázeli, čímž byli připraveni o miliony peněz a krmivo; za to agrární podílníci cukrovarů vydělali tisíce (Prášek z čistého zisku dal část 3000 K Matici na usmířenou!)

Agrární strana svým stavovským liberalismem ve správě obecní, okresní i zemské, v *odborových* organisacích, které přece mají sloužiti všem ku prospěchu, přivodila rozklad, jaký učinil socialismus v odborových organisacích dělnických. Zemědělská rada stala se

agrárním pašalíkem, subvence zneužívány pro politické cíle, sta subvencí (à 50, 100, ba 2000 K) přichází do kapes statkářů, co zatím malorolníci nedostanou téměř ničeho, zvláště jsou-li jiného přesvědčení politického, byť byli stejně, ba více někdy potřebni.

Zvláště bezpráví do nebe volajícího na rolnickém stavu se dopustila agrární strana, když »Ústřední jednoty hospodářských společenstev« úplně zneužila k politice, spolku to výhradně hospodářského, v kterém pracovali právě nejvíce neagrární pracovníci. Revident Parda na schůzi v Hrazánkách 18. února 1910 veřejně prohlásil při ustavující valné hromadě Raiffeisenky za přítomnosti účetního »Zemského svazu« p. Roudnického: »Zařídili jsme tiskárnu »Venkova« a »Cepu.« — »V obchodě se židem Lavetzkým z Golčova Jeníkova, jemuž jsme zadali dodávku ovsa pro vojsko, prodělali jsme 2000 K.« Uvažujte!

»Zemský svaz« nestranný má zatím na 100 Raiffeisenek a za necelé čtyři měsíce má zisku čistého přes tisíc korun přes to, že mnoho nákladu stály práce zařizovací. Agrární »Ústřední jednota« čítající přes 1000 Raiffeisenek při obratu ročním 170 mil. K, má deficit 37.000 K!! Nad tím kroutí hlavou sám realistický denník »Čas.« Aby aspoň na čas ještě udržela rolnictvo při sobě, vyhrožuje, že nedostanou subvence (300 K), nepřidají-li se Raiffeisenky k »Ústřední jednotě.«

Není divu, že agrárníci pracují s deficitem, vždyť ani jinak býti nemohlo: Co jen agrárníků stály říšské volby, se nepraví, ale

zemské volby stály 200.000 K (agr. poslanec Rataj sám se tak v Písku přiznal), jediná volba na Lounsku, kde pořádáno přes 1000 schůzí a agitatoři dostávali 20 K denně, stála 91.000 K. Kdo to zaplatí? Nikdo jiný než Ústřední jednota z peněz rolnictva. Proto má tak malý rezervní fond (ani ne 5000 K za své víc než 10 leté trvání. Když nastane pohroma, jako ve Vel. Boru, nemá odkud zaplatit!)

Přeměna Ústřední jednoty v politické rejdiště znemravnila celý spolkový život na venkově. Revisoři i kdyby viděli nepořádky v raiffeisence, nemohou zakročit, je-li defraudant politickým stranníkem. Toho důkazem je agrární starosta Holub ve Staňkově (defraudoval 100.000 K a zastřelil se), agrární učitel Stulík ve Velkém Boru (defraudoval 32.000 K a utekl), socialistický učitel Kudrnáč, protikandidát kat. poslance Dra Horského, v Rokytníku (defraudoval 50.000 K a zastřelil se), agrární defraudace v »Hospodářském družstvu« v Německém Brodě, kde Josef Doucha, hostinský v Heralci, měl zaplatit 13.000 K, ač je už jednou zaplatil (posl. Hyrš jej žádal, aby nic nevyzrazoval!)

Nepřekvapují ovšem mnoho tyto defraudace a nepořádky, když »Ústřední jednota« sama neposkytuje vzor pořádku a spořivosti. Sám zemský výbor ve zprávě o revisi »Ústřední jednoty« konstatoval, že není doložena položka 8000 K, a dodnes nedala »Ústřední jednota« vysvětlení. Sama stanovy přestoupila, jak prohlásil ředitel kanceláří, když posl. Kotlantovi povolila 3000 K odměny. V čele má tři hlavy a to: ředitele jednoty (J. Sedlák), ředitele kanceláří

(Ant. Blažek) a starostu jednoty (Jan Dvořák). Tito dva poslední vystupují ve veřejnosti také zcela stranicky jakožto agrární zemští poslanci. »Ty sedláku a domkáři se můžeš dřít, skládat krejcar ke krejcaru na agrární prospěcháře!«

Nic jiného to není, než sobectví, ziskovost. Hodně na sebe strhnout placených funkcí, v tom jsou agrární předáci pověstní zrovna jako liberální mladočeši v bankách a socialističtí pohlaváři v odborových organizacích a v nemocenských pokladnách. Posl. agr. Holý se stal profesorem na hospodářské akademii v Táboře a mandát poslanecký (za Klatovsko) si ponechal, ač se ho měl vzdáti; agr. posl. Kotlář stal se c. k. vrchním zvěrolékařem v Čechách, Velich, Špaček a j. si vlivem vlády pomohli (Velich řádným profesorem na universitě, Špaček šlechticem); Prášek domohl se zvýšení pense z 8000 K na 16.000 K. Aby rozmnožili počet placených míst, žádají ve vládním návrhu ve změně nespravedlivého práva hlasovacího na český sněm 20 poslanců pro agrární zemědělskou radu. Pro sebe tučné pense, ale pro starobní pojištění lidu jen liknavost! Při návrhu posl. Elderše v říšské radě, když se jednalo také o to, zda se má dostati starobního pojištění také rolnictvu a řemeslnictvu, z 28 agrárních poslanců scházelo jich 23! Ano posl. Kubr psal »Právu lidu«, že agrárníci pomohou socialistům starobní pojištění pochovat.

Liberalismus *hospodářský* u agrárníků je daleko horší než mladočeský, protože se schovává za stavovskou, poctivou rolnickou halenu. Kdyby s rolnictvem upřímně smýšlel, nestáli

by při něm židé, kteří hrnou se tam, kde vidí svůj kšeft, kde se působí rozklad. Židé také všude podporují agrárníky proti katolické straně. Na Moravě ve Valašském Meziříčí zvítězil ve venkovských obcích proti katolickému kandidátu do zemského sněmu agrárník Kratzl. Jak? Agrárníci šli k židovi baronu Popperovi prosit o peníze na agitaci. Slíbili, že nebudou proti židům psát a že budou všude klerikály a církve potírat. Když to všechno pěkně před svědky slíbili, dal jim žid Popper 2000 K na agitaci. Stalo se to v jeho dvoře Tubří. Sám to dosvědčuje listem ze dne 24. února r. 1909, v němž mezi jiným praví: »Dovoluji si sdělit, že jsem svého času — zvláště na přání p. c. k. okr. bejtmana Veliše z Val. Meziříčí — pana poslance Kratzla podporoval (t. j. penězi) a svým úředníkům nařídil v jeho prospěch vyvinouti agitaci.« — To mluví za celé články »Cepu« a »Venkova.« Tady ať se obhájí, jak je vyzývaly »Noviny z Podradhoští« a »Čas«.

Jestliže veřejně agrárníci přijímali od židů peníze, což teprve potají. Jen co za židovské inserce shrábne agrární tisk peněz! Ephreim Löbl platí Venkovu za jeden insert nedělní až 200 K, za menší dostávají 10—20 K; když v nedělním čísle »Venkova« bývá insertů židovských 10—20, shrábnou agrárníci týdně až 600 K. To je jen u »Venkova«, což teprve u ostatních! Za toto chytré židovské uplácení nesmí agrárníci říci židům pravdu do očí, musí mlčet, ano je i omývati jako »přátele« rolnictva. Ale je to poctivé a čestné jednání!? Jen z toho zaprodání agrárníků židům si vysvětlí-

jeme, proč agrární poslanci r. 1908 hlasovali na říšské radě proti návrhu, aby byl zjištěn počet židovských studentů na středních a vysokých školách, aby pak v náležitém poměru připouštění byli židovští professoři na tato učeliště. Tento návrh křesť. sociálů následkem hlasování agrárníků padl.

Jak českou stranou jsou agrární předáci, dokazuje také český agrární zemský poslanec dr. Melhuba, který na schůzích a ve svém listě »Stráži Venkova« v Berouně lid balamutil, že budou kupovat velkostatky a parcelovat je mezi chalupníky. Zatím prodal svůj velkostatek Strakov v okrese hořovickém za 180.000 K německé židovce Emilii Schwarzové, statkáře v Přeskokách u Žatce. Tento pán všude vinil lživě naši stranu ze spojenectví židů a nyní sám prodal českou půdu v kraji českém ohroženém německou železářskou společností (Králov Dvůr u Berouna má už 4 třídní německou školu). Proto si protestantská kostnická jednota v dubnu letos na sjezdu na Vinohradech pochvalovala, že má ve straně agrární své nejlepší lidi. Dle toho to češství u agrárních předáků tak uboze vypadá!

Agrární strana je však liberální i v *náboženství*, totiž *protikatolická*. (Bližší doklady o tom viz v brožuře téhož spisovatele: »Může li katolický rolník býti členem strany agrární«, vydané nákladem české sekce diecesní v Čes. Budějovicích. Cena 20 h. Vřele doporučujeme.) Ten odkaz zdělila po straně mladočeské. Jen osoby se vyměnily. Místo uhlazených advokátů jali se liberální protikřesťanské zásady hlásat

agrární redaktoři a řečníci nejrozmanitějšího zrna. Ani jednou katolického náboženství se nezastali, ba naopak proti němu bezpočtukrátě vystoupili. Nejen že si zvolili realistu dra Drtinu do školské komise, ač je tento pro vyloučení náboženství ze škol, ale oni i hlasovali pro brožuru nevěrce Němce Wahrmunda, plnou urážek P. Ježíše a P. Marie, aby dále byla rozšiřována. Pořádali i protiklerikální tábor lidu v Hořicích, kde žádali vedle rozluky církve od státu odstranění kněží ze škol r. 1908. V Cehnicích u Strakonice konali agrární předáci tábor »Vlné Myšlenky«, kde šťval odpadlý kněz dr. Loskot, spolupracovník Vlné Myšlenky, proti církvi katolické a vybízel rolnictvo k vystoupení z ní r. 1909. Stejně zvali si agrárníci dr. Loskota na agrární kurs v Jihlavě a na schůzi v Lužci u Chlumce. V pátek 7. ledna 1910 konali v Praze svůj ples! Na Hromnice r. 1910 redaktor »Zájmu jihu«, agrárník a rolník (teď už bez polí) Brázda ve Štěkni, na schůzi agrárního dorostu pravil: »Kněží kážou na kazatelkách samou lež, kážou o boháči a chudém Lazaru, slibují po smrti nebeské království; ať je dají lidem teď!« (Hlas lidu). Tak už mluvili dávno socialisté.

Jak pak se ale potom s těmito slovy srovnává řeč agr. poslance Udržala na sjezdu strany o sv. Václavu r. 1908, kde balamutil rolnictvo, že agrární strana váží si náboženství a proto by ráda viděla ve svém středu kněžstvo české, že nikde a nikdy nesmí a nemůže býti český sedlák proti náboženství, ten český

sedlák, který založil celou slávu českých dějin na podkladě zákona Božího!!

Jak štve agrární tisk proti kněžstvu, nejlépe seznati z toho, že sám poslanec Blahovec na schůzi ve Strakonicih r. 1909 navrhl poslati protest redakcím »Cepu« a »Venkova«, aby agrární tisk a řečníci nejen neuráželi náboženského přesvědčení příslušníků z 97% katolických, ale je i hájili.

Agrární »Venkov«, »Stráž Venkova« z Beřouna odporoučí rolnictvu pohanské, drahé spalování mrtvol křesťanů, na Moravě pro ně agrárníci hlasovali s nevěrci. Odporoučí »Havlíčka«, »Volnou Myšlenku«, ano na Podřipsku, Lounsku, Rakovnicku je agrární organisace hromadně předplácují. (Právo č. 45. 1908). Právě agrární tisk vybízel hasičské sbory, aby nechodili na církevní průvody. Zato španělského podněcovatele vražd, paliče kostelů a klášterů Ferrera se zastával.

Agrarismus svým protikřesťanským štváním nese také už ovoce, rolníci přestávají konat své povinnosti náboženské, znesvěcují neděle a špatný příklad jejich působí zvláště v čeledi a mládeži rozkladně. V Čechovicích u Prostějova na Moravě 6. ledna 1910 po agrární schůzi agrární dorost rozbil oltář, sochu sv. Prokopa roztřískali, kříž vyvrátili ze země s potupnými, rouhavými slovy: »Toho žida (rozuměj Krista Pána) musíme strhnout dolů!« Cep a Venkov se styděly za tyto své odchovance, zapírajíce, že by byli agrárníky, ač »Moravský Venkov« a »Selské Listy« žádaly za jejich vyloučení ze strany. Tento protikřesťan-

ský směr ve straně agrární sesílilo právě volno-myšlenkářské učitelstvo, které vstoupilo do ní jen ze zájmů sobeckých, stavovských, ne z přesvědčení; vždyť ještě do nedávna si dělalo ze sedláků jen posměch.

Ano, agrární předáci místo co měli vychovávat rolnictvo v duchu konservativním, spíše je svádějí na jednu cestu se socialisty. Odpadem však od zásad mravních, plynoucích z náboženství, vymizí v rolnictvu ony krásné ctnosti, jimiž se vždycky stkvělo: sebezapření, trpělivost, poctivost, spořivost, odevzdanost do vůle Boží, a zahnízdí se nevěra, rozervanost, požívavost, nespokojenost. Následky liberalismu agrárního vymstí se zase na rolnictvu nejhůře.

Proto i v ohledu náboženském je třeba rolníku strany, která držíc se zásad křesťanských by vyvrátila kořen všeho dnešního sociálního zla: liberalismus. Touto stranou, která cele rolnictvu vyhovuje jak v hospodářských, stavovských potřebách, tak i v sociálních a kulturních, je česká strana křesťansko-sociální, vyhovující svým programem všem stavům národa. Mnozí rolníci agrární pozorují, že jen stanovisko jejich liberálních vůdců (předáků strany a redaktorů) brání jim spojit se se stranou katolickou, ač by si toho z duše přáli.

Jednou k tomu dojítí musí, třebas za obětí rozštěpení agrární strany, nemá-li nastati všeobecný rozvrat ve stavu selském. Jest jen s podivem, že toho nepozorují někteří kněží, kteří se nechali naverbovat pro stranu agrární z pohnutek ne právě nejupřímnějších; ale to na věci nic nemění.

Snahy socialismu.

Socialismus (socialis = společný) vidí zdroj všeho statku, vzdělanosti jedině v práci; ona toliko opravňuje k nabývání potřeb životních: vlastnictví soukromé, odkazy a p. jsou nespravedlivostí, krádeží a nutno je odstraniti. Ježto práce přispívá ku blahu celku, musí býti rozvržena mezi všechny členy státu, společnosti, která je oprávněným suverénem všeho majetku. Proto budiž stát sám držitelem majetku. Sestátnění majetku, stejnoprávnost státních příslušníků v každém ohledu jsou stěžejní body erfurtského programu socialistického Kautským r. 1891 navrženého. Ježto proletariát je nejsilnějším početním živlem ve státu, vláda liberální plutokracie přešla by vítězstvím socialismu v ruce ochlokracie (chudiny nemajetné). Jak patrně, socialismus zásady o rovnosti, jak je hlásali liberálové, důsledně v praxi provádí; právem se nazývá synem liberalismu. On si řekl: Když tedy máme si být rovni, budeme rovni nejen na papíře, nýbrž i ve společnosti, v majetku, ve všem.

Socialisté volají: »Neznáme rodiny, ale chceme volnou lásku, naší rodinou je stát! Náboženství je věcí soukromou, proto je potíráme a kostely katolické zavíráme! Stát buď odloučen od církve! Pryč s kněžstvem, které právě překáží svou církví, svým učením k uskutečnění našich snah! Všechn nátlak buď potřen, chceme neomezenou svobodu!« — Toho všeho se chtějí domáhat všemi možnými prostředky, třebas i revolucí.

Jejich rozpor mezi sliby a jednáním ostře kritizuje *Marlo* slovy: »Chtějí co nejvolnější rozvoj všech sil, zatím je činí bezděčnými částkami stroje; chtějí blažiti každého rozdělením statků přírody, ač stálým dělením sami jsou zkráceni; chtějí svobodu a připravují otroctví; chtějí zrušit monopoly a dávají výsadu lenosti a neschopnosti; chtějí odstranit války mezinárodní a zatím svolávají válku občanskou; horlí proti všemu nátlaku se strany státu a sami zakládají hotové robotárny; slibují učinit vzdělanost všem přístupnou a zbavují prostředků k tomu; chlubí se, že povznesou společnost na nejvyšší stupeň mravnosti a hledají rozkoš v nemravnosti; vůbec volají po nejdokonalejší rovnosti a způsobují největší nerovnost.«

Vítězství socialismu je ubitím svobody, terrorismus, ztráta ceny člověka, osobních zásluh — egalité, fraternité — avšak bez Boha!

Aby pak tím spíše dosáhl svých neuskutečnitelných snů, hledí znemožniti sebe lepší opravu dnešního řádu. On, socialismus, neboli »dělnická strana«, jak se rád nazývá, směřuje k vytvoření dvou toliko stavů: velkokapitálu a proletariatu, ostatní stavy střední, jako řemeslnictvo, rolnictvo, musí s cesty jako překážka; a doufá pevně, že proletariát početně silný jednou zvrátí mocí velkokapitál. Celý společenský útvar je prý zkažený, proto musí býti zvrácen a nahrazen jiným, socialistickým. Byl-li přece nucen socialismus někdy pomáhat dělnictvu na zlepšení jeho postavení, učinil tak proti svému přesvědčení, pod nátlakem po-

měřů dosud stávajících, na př. proti odborové organizaci se stavěli socialisté, nazývajíce ji hrobem socialismu, obrátili však, když dělnictvo chtělo jít samostatně.

Socialismus opanoval velikou část dělnictva a hrozivě vniká i do jiných stavů. Proletariát vidí v něm osvoboditele ze své bídy. Jako výsledek nespokojenosti přivedené liberalismem dotýká se socialismus širokých vrstev lidových.

Nezastavuje se pak v polovici cesty, ale běře na sebe tvářnost anarchismu, který neuznává nad sebou žádné autority, žádné vlády, viz na př. Francii, kde revoluční nepokoje jsou na denním pořádku.

Nebezpečnoství socialismu zvýšeno hlavně tím, že se vrhl na pole politické a hospodářské; jinak by zůstal pouhým bláhovým snem. Židé se ho nebojí, ač jako velkokapitalisté by měli v něm spatřovat největšího nepřítele svého. Ale oni právě dovedli svou chytrou vypočítavostí využítkovat jej pro své rejdy lichvářské. Vštípili mu svým tiskem záští proti všemu křesťanství, ač právě toto svou naukou o rovnosti všech před Bohem a spravedlností by mělo býti socialismu drahým aspoň tak, jak mu je drahým židovský talmud. Socialisté jsou dnes vlastně ochranným vojskem židovstva. Tvůrci a průkopníci socialismu Marx, Lasalle, Liebknecht, Bernstein, Singer v Německu, u nás Adler, Ellbogen, Diamant, Winter, Popper, Meissner, Czech jsou židé plnokrevní. To bude jednou divná revoluce proti velkokapitálu! Bez příčiny jistě pražští židé nedávají socialistům

českým ročně 120.000 K, jak, nepohodnuv se se svými souvěrci sám žid Pollak vyzradil v »Lokal-Korrespondenz«.

Hlavně svým tiskem snaží se socialismus odkřesťaniti celou společnost lidskou. Žádná strana politická nenadělala tolik spoust v srdcích lidu jako právě soc. demokratická, protože je ze všech nejvýbojnější, bezohledná, vniká do všech sborů lidské společnosti a usiluje v nich svou početní silou strhnout na sebe nadvládu. Sami socialisté upřímní doznávají, že všude tam, kde zvítězily socialistické ideje, provaluje se bahno neřesti, mravní hniloby a sami děsí se těch následků, které především u mládeže jsou patrný. Třebas by někteří intelligentnější socialisté na sebe ukazovali, že stojí výše nad mravní úroveň svých soudruhů, přec povšechně vzato, lid socialismem byl přímo znemraven hlavně jeho záštiplnou nesnášenlivostí a bezbožností. Trvalá nespokojenost, věčná rozervanost, bezmezná duševní surovost. — smutné ovoce — —

Tyto soustavy novodobé, liberalismus a socialismus, mající základ nejen v bídných hospodářských a sociálních poměrech lidstva, ale i v převrácenosti moderní filosofie protikřesťanské, zvrátily v massách lidu pojem mravnosti, jaký vytvořilo křesťanství. Působí tím zhoubněji, ježto šíří s bezbožností požitkářství (alkoholismus), touhu po nečinnosti, nehospodárnost, opovrhování autoritou a povinnostmi, třídní nenávisť. Zkázu mravů podporují pak i různé jiné vlivy, jako mechanická práce v nezdavých místnostech, špatné byty, podnájem

(nocležníci), krise výroby a z ní vzešlá nezaměstnanost a pod. Při snadném pak sbližování se národů nákaza lehce stoupá, hlavně tiskem, z valné části pracujícím ve službách lidí nešlechetných a nesvědomitých. Příležitost ke zlému je stále lákavější: nemravná divadla, hnusné obrazy, pohlednice, nemravné zábavy a p. Tak hromadí se ethické (mravní) příčiny dnešního neblahého stavu, na jejichž odstranění závisí i zdar nápravy hmotné bídy.

Při tom všem jako Čechové nemůžeme nevzpomenouti, že upíráním a zkracováním práv národních šíří se ještě více sociální propast; tím trpčeji pak dotýká se tato křivda celého národa, pokud ještě si zachoval vědomí svého národního bytí. Ovšem tato pohnutka odpadá v té části národa, která zapřela svou přirozenost, své národní příslušenství, jako právě je u socialistických předáků. Jen našemu požidovštělému tisku mají co děkovat, že nepřibije na pranýř souručenství socialismu českého v politice v cizím mezinárodním, vlastně německém klubu na říšské radě!

Nábožensko-mravní základ společnosti.

Jednou z nejzávažnějších příčin dnešní nespokojenosti sociální jest tedy úpadek mravní, nutný to výsledek liberalismu. Upírají sice mnozí existenci těmto ethickým příčinám, svalujíce všechnu vinu nebo největší její část na špatné hmotné postavení lidu. Než třeba pohlednouti jen poctivě do praktického života, abychom poznali, že není to jen nedostatek

chleba, který den ze dne šíří propast sociální bída, nýbrž i nedostatek kultury srdce a vůle, vyplývající právě z náboženství. Nejednou už na to bylo poukazováno, že právě členové toho odvětví průmyslu, kde mzda je slušně upravena, nejsou dvakráte spokojeni. Nejednu týdně mzdu v sobotu a v neděli bohopustě propije a prohýří, zatím co rodina doma živoří v strádání. Neděle, již právě náboženství povýšilo na den posvěcení a odpočinku, stala se mnohým dnem hýření, po němž dělník vrací se v pondělí do práce neosvěžen, nýbrž zma-látnělý. Sám vůdce socialistů v Německu *Bebel* kárá své soudruhy, že v neděli nejvíce promrhají peněz. Neděle jim neslouží k posile, ale ke zkáze; a přec nedělní klid stál mnoho námahy, než byl vybojován jakožto pravé dobro-diní pracujícího lidu. A náhle se tak zvrhne!

Zdaž mravní stránka nehraje zde ohromnou roli? Ale z čeho mravnost čerpá svou sílu? Jedině z náboženství. Proto skoro všechny prostředky k odklizení bída sociální, do nichž zákonodárci kladli tolik nadějí, buď naprosto selhávají, nebo vykazují se prospěchem nepatrným. Proč to? Odpověď je na snadě: protože veškeré nynější systémy reformní, které právě těší se odporučením vlivných kruhů, nesou se buď duchem nevěreckým nebo polovičatým. Náboženské cítění nejen se nežádá, ale útrpným úsměvem odbývá, ano úplně vylučuje, přímo ničí. A přece není vyhnutí! Sám stoupenec anarchismu *Proudhon* nám dává nepřímou za pravdu, an dí: »Na dně každé záhady sociální leží otázka čili záhada theologická (bohoslove-

cká). Jisté zlo společenské jest záhadou mravní, a co zvláštního, všude ukazuje příznaky náboženské, t. j. poslední přísné její následky dotýkají se rušivě základů náboženských. A tyto následky jsou: nenávisť všeho kladného náboženství, nenávisť církve; na poli filosofickém popírání Boha a materialismus, v oboru vědeckém snaha obejít se bez první příčiny všech věcí; v oboru sociálním zavržení společenských zásad o náboženství, o mravnosti, o vlastnictví a na místě jich postavení požadavků všeobecné zvěle, v politice všemohoucí stát, slovem: podstatou záhady sociální je protikřesťanské zřízení společnosti.«

Středověk právě tím vynikal, že náboženství jako kvas pronikalo celé ústrojí, každý záhyb společenského života, čímž způsobilo spokojenost — o sebevraždě nebylo téměř ani slechu — a vytvořilo onen živnostenský řád, cechy, kteréž prohlásil věhlasný právník *Ihering* za ideál té době přiměřený. Sam odpůrce církve katolické prof. Masaryk v »Sebevraždě« chválí působnost náboženství ve středověku na lid. Již svrchu zmíněný *Marlo* praví: »Kdo neuznává, že náboženství je nezbytným základem všech ostatních odvětví vzdělanosti, umění, mravouky, práva, a že šíření nevěry je zcela neklamnou známkou záhuby toho kterého národa: ten podkopává všecka náboženství a tím také základy spořádané společnosti.« Zřekněte se náboženství ve veřejnosti a zničili jste všecky poctivé snahy národa! Již *Mirabeau*, francouzsky socialista, označil váhu a smýšlení katolického učení proti veřejným

snahám podvratným těmito slovy: »Chceme-li Francii vzbouřiti a dle našich zásad upravit, třeba jest v ní prve zničiti katolictví.«

»Jako nás pravá, všeobecná nábožnost ode všech nesnesitelných výstředností stávajících poměrů hospodářských mohla ochrániti, tak i mezi opravami navrhovanými není ani jediné, která by ke zdravému a vůbec jen možnému provedení nepředpokládala podstatného povznesení a všeobecného rozšíření pravé zbožnosti v lidu.« Tak mluví šlechtyný *Roscher*, ač liberál, ovšem mírný, jemuž můžeme tím spíše věřit, ježto čerpá ze zkušenosti (*Geschichte der National-Oekonomie* str. 1025.) Podobně slovutný prof. *Herkner* v »Dělnické otázce« přichází k výroku: »Mravní a náboženské povznesení dělnictva má větší význam než péče o hmotné zájmy jeho.«

Velicí tedy mužové po dlouhých letech přicházejí k poznání, že bez víry v Boha, bez náboženského obrození nelze pomýšleti na zdárné řešení spletné otázky sociální; ovšem náboženství nesmí býti bezcenným pozlátkem, nesmí se omezovat na pouhý křestní list, ale projevovat se v činech, v celém životě. Musí zaujmouti celou mysl jednotlivců i celku, mají-li býti odklizeny nebo aspoň zmírněny ethické příčiny, pro které otázka sociální nabývá hrozivé tvárnosti. Mravní vliv náboženství a církve musí tu dojíti své platnosti.

Křesťanský obrod lidstva — boj proti liberalismu.

Biskup Ketteler na konferenci biskupů ve Fuldě pravil, že kněžstvo nemůže se dnes

omezovati na obyčejný způsob pastorage, nýbrž v oboru sociálním musí poskytovat všestranné činorodé pomoci. A ve svém spisu *Arbeiterwohl* (1886 Heft 7—9 Gladbach) vykládá: »Otázka sociální má podklad mravní a proto církev může velmi býti nápomocna k jejímu řešení; pakli by jí to nebylo lze, pak musíme zoufati nad klidným řešením otázky sociální.« Nejen řádnému knězi, ale i spravedlivému, věřícímu laikovi nemůže býti lhostejno, jak se kšeftuje s drahocennými dušemi našeho lidu. Jisto je, že nějaká náprava radikální se státi musí, nemá-li lidstvo zahynouti. Ale je otázka, zda se to dá provésti cestou mírnou, provedením oprav základních, jak žádá křesťanský socialismus, či revolucí, jak žádá sociální demokracie.

Velká část chce se ubírat tou cestou revoluce, cestou železa a krve. Všechny ty sopečné výbuchy jakoby tajných mocností (na př. Ferrer) nasvědčují tomu, že lidstvo je nemocno, že jde ku propasti záhubné. Brutální síla hlásí se o prestol tyranie. Proti ní třeba postavit práci a přirozené právo v obrození společenských vrstev cestou mírnou; a tu přirozeně vévoditi bude křesťanství. Na této cestě pak podají si ruce všichni mužové, jimž blaho národa a vlasti leží na srdci a mezi nimiž bude i katolické kněžstvo. Jemu náleží v první řadě, aby veliké životní zájmy lidu nemajetného a chudého nebyly ignorovány ani podceňovány. Duchovenstvo katolické má sice přední své povolání snahy ideální, jež jsou neodvisly od jakékoli soustavy hospodářské, a

proto nemůže ony zaměňovat za tuto, ježto by se uchýlilo od cesty Kristem mu vytknuté. Než duchovenstvo musí dbáti, aby dosažení těchto úkolů nebylo žádným způsobem mařeno neb oddalováno a děje-li se tak přece, musí chápati se prostředků: s jedné strany odrážet útoky (práce obranná), s druhé strany ukazovat jediné správné zásady, které jsou vůdčí hvězdou křesťanského socialismu. Nesmí se dát uchvátit vlastním prospěchem ani škodou, ale jíti cestou střední, majíc na zřeteli především pravdu.

Jako neoprávněný jest výrok *Proudhonův*: Vlastnictví je krádeží, jež socialisté přijali za svůj, tak stejně neoprávněnou je liberální zásada: Vlastnictví jakýmkoli způsobem nabyté je pravé. Stejně nelze zatracovati spravedlivé snahy proletariátu, nebo k nim nedůvěřivě se chovat. Snahy proletariátu, socialistů, nejsou ve všem neoprávněné, kapitál dopouští se na dělníku hříchu někdy až do nebe volajícího, jsa právě proto nepřitelem učení církve volající k němu sedmi hlavními hříchy. *Boj* proti liberalismu a socialismu jakožto filosofickým soustavám lze vésti *zbraní duchovní*. Třeba ukázat, jakou zpoustu způsobil onen v třídách nemajetných nebo méně majetných (v řemeslnictvu a rolnictvu), kdežto u socialismu třeba poukázati na plytkost jeho názorů už se stanoviska zdravého rozumu.

Avšak liberalismus a socialismus je popředně také soustava hospodářská, vyvolaná zbídačelými poměry nové doby. Proto boj proti nim musí se vésti rovněž *zbraní hospodářskou*,

nemá-li viset pouze ve vzduchu. Tu třeba užití takových zařízení, odpovídajících potřebám moderní doby. Špatně bychom pochodili, kdybychom proti kanonům a opakovačkám dnes chápali se zrezavělých palcátů a kopí. Stejně bláhovým by bylo odkazovat na minulé zařízení (na př. cechy) a zavádět je; jsouť dnes jiné okolnosti, jiný ráz průmyslu (továren tehdy nebylo) a obchodu (železniční a paroplavební doprava), které vyžadují jiných, vhodnějších a přiměřenějších útvarů pomoci a sebeochrany. *Ketteler* dí: »Nedá se předem určití, jaký občanský a společenský útvar duch křesťanský, až vše pronikne, v člověčenstvu způsobí.« Tak napsal r. 1862 (*Freiheit, Auktorität und Kirche*, str. 5. Mainz.)

Dnes, bohudík, máme v Čechách už hospodářské a odborové křesťanské organizace všech předních stavů lidových, jež vytvořil během několika let křesťanský duch český proti podvratným snahám českého liberalismu a socialismu. Jsou to pro král. České, pro živnostenstvo: Sdružení (svaz) katolických (křesťanských) živnostníků; pro rolnictvo: Hospodářské sdružení křesť. zemědělců (v Praze), které větveny jsou na skupiny a odbočky. Blahodárně působí a utěšeně se rozmáhá i Zemský svaz hospodářských společenstev (hlavně raiffeisenek) v Praze. Máme i sdružení mládeže nadšené pro křesťanské zásady, spolky všeho druhu, katol. tovaryše, spolky křesť. žen, které obětavě pracují v duchu křesťanském po boku mužů, Sdružení katolické intelligence a Česká liga akademická zasazují se o křesťan-

skou osvětu v kruzích vzdělců. I o křesťanskou charitu postaráno (Vincentinum), útulek sv. Josefa a j. v.

Nesmíme skládati ruce v klín, ale třeba působit a mohutnět na poli hospodářském proto, že nevěra chopila se právě hospodářských prostředků pro své snahy, vycítivši jejich důležitost v hospodářské všeobecné tísní. A jak časy ukazují, bude jistě na tomto poli dnešní boj mezi křesťanstvím a nevěrou bojován.

Než liberalismus a socialismus, opíraje se o hospodářské instituce, vrhl se i na pole *politické*. Čeho nemůže se domoci násilím, to chce vnutiti křesťanskému lidu cestou zákonodárnou, politickou. Sbírá zástupy svých přívrženců do pole na zdolání církve a křesťanství, při čemž neštlí se nejhorších zbraní, lži, podvodu, násilí. Ježto si jest vědom své duševní malomoci, proto bojí se nejvíce toho, aby lidu nebyly otevřeny oči, aby nepoznal všechnu tu šalbu a klam, o které se v lidu opírá. Proto to bezmezné násilí, kterým se hledí mařiti schůze a shromáždění katolického lidu. Než to nesmí nikoho odstrašiti, ale s tím větším úsilím a nadšením chopiti se práce: organisovati lid politicky, zakládat organisace katolického lidu. I tu, bohudík, má katolický lid svou vlastní stranu českou, českou stranu křesťansko-sociální. Demokratické kněžstvo české jistě vezme za svou svatou povinnost uvědomovat lid také politicky, hájit křesťanská jeho práva a tím práva církve, neboť církve už svým zřízením, jak praví Skočdopole, lne k demo-

kratismu, ten jí vždy prospíval, neboť mezi chudým a utiskovaným lidem nalezla nejvíce upřímných obhájců křesťanství.

Mám za to, kdyby všichni čeští kněži, jimž přece na intelligenci potřebné nechybí, soustavně se snažili o organisování katolického lidu a stali se tím, zač je nepřátelé v tisku prohlašují — agitátory, průkopníky křesťanských idejí, duchovními rádci a vůdci lidu křesťanského, naše strana stala by se v několika letech tvrzí nerozbornou, ježto by se opírala o tak důmyslnou a pevnou hradbu, jaké nemá žádná strana, o samé zřízení církve, k níž by strana politická lnula jako dcera ke své matce, majíc v ní oporu v nábožensko-mravním snažení, jsouc však samostatná ve svých cílech hospodářských, sociálních a politických.

Nuže, v hodinu dvanáctou voláme ke všem lidem dobré vůle: Spojme se všichni svorně, intelligent i prostý člověk, dělník i rolník, řemeslník i živnostník, muž i žena, mladík i dívka, všichni, kdo si zachovali smysl pro křesťanskou spravedlnost a lásku k lidu, pro pořádek a dobrý mrav, proti všem nevěreckým a bohužel i vlastizrádným snahám, které směřují jen k zdivočení nejširších vrstev lidu. Uvažte: Odpadlý kněz Loskot píše ve »Vlné Myšlence«: »Všichni Čechové by měli si vzít za úkol podporovat a bojovat s Vlnou Myšlenkou proti Římu a církvi spíše než podporovat Matici českou.« Redaktor socialistické »Naší Obrany« soudruh Kasík v Písku na schůzi volá: »Neznám žádného vlastenectví,

vlastí mou je žaludek!« (»Čech« 22. února 1910.)
A socialista dr. Soukup v Pelhřimově prohlašuje, že nezná víry ani Boha, ani nebe ani pekla, že nezná věčnosti a duše! Pozorujte, jaká široká otevírá se tu brána zdivočení a znehodnocení života soukromého, národního, sociálního!

Proto dnes, kdy sociální boj a společenský rozvrat ve všech stranách se vzмáhá jako rakovina, s tím větším úsilím pracujme tedy všichni bez rozdílu postavení společenského svorně o rozmach naší odborové křesťanské organizace a o rozkvět i české politické strany křesťansko-sociální a nedejme se másti ničím! Těžiště zápasu křesťanského spočívá v odborové a politické moci, které musí křesťanský lid nabýti, nemá-li býti rozchvácen nevěreckou internacionalou. Český křesťanský lid patří do české strany křesťansko-sociální, do křesťanské odborové organizace, neboť my jsme dnes jediným táborem v českém národě, který není pod komandem židovským. —

Agitujte a rozšiřujte všude mezi dělnictvem křesť. soc. organizaci »Všeodborové Sdružení křesť. dělnictva« po celé Čechy se sídlem v Hradci Králové. Členy mohou býti od 14 roků ženy i muži. Nejlevnější odborný spolek vůbec. Mládež dělnická má zvláštní výhody ve své IV. třídě, kde za měsíční příspěvek 20 h má nárok na podporu v nemoci, časopis a právní ochranu. Napište si o letáky. Všude necht' je odbočka nebo skupina.

Duch katolické Obnovy.

Sepsal

Eduard Jan Nep. Brynych.

Sbírka úvodních článků »Obnovy«, jež jsou plodem nezapomenutelného biskupa, jest znamenitou specialitou v literatuře české. Velice zajímavá, populární to četba pro vzdělané i prosté; formou velice poutavou podává hojnost poučení. Jadrné tyto články vzbudily v českém národě velikou sensaci; nijak dosud nezastaraly, naopak jsou stále svěžím zřídlem poučení pro každou dobu.

Stran 722.

Cena 4 K.

Kupte si obsažný spis:

„Úkoly sociální politiky“

Sepsal Dr. Fr. Reyl. §

Cena spisu 3 K, pro abonenty „Čas. Úvah“, přímo objedávající u administrace, 10% sleva a franko.

Administrace „Čas. Úvah“ v Hradci Králové.

Již vyšlo! Již vyšlo!

Obrana úcty Svatojanské.

Sepsal Dr. Fr. Reyl. — Cena 8 hal. Při hromadných objednávkách větší slevy. Objednávky vyřizuje administrace „Časových Úvah“ v Hradci Králové.

Ročník VII.

1. Veliký biskup. 2. a 3. Důležitost pravého náboženství. 4. Pokora a náboženství. 5. Zakládejte odborové spolky! 6., 7. a 8. Husité jindy a nyní. 9. Několik slov o papežství. 10. Katakomby. 11. a 12. České náboženství

Ročník VIII.

1. Klíč ku bohatství.* 2. O ústavním životě v Rakousku. 3. Pius VII. a Napoleon. 4. Sebevraždy studentů. 5., 6. a 7. Česká konfesse. 8. a 9. Účelnost v přírodě. 10. Pohřbívati či spalovati mrtvoly? 11. Moderní náboženství Masarykovo. 12. Jubileum mariánské a Lurdy.

Ročník IX.

1. a 2. Otroctví zrušeno křesťanstvím. 3. Spojenci spiritistů. 4. a 5. Z domácnosti sociálních demokratů. 6. O manželství. 7. Braňme se tiskem. 8. a 9. O zázracích Kristových. 10. Jest účta Panny Marie oprávněna? 11. Návštěva u Slovanů. 12. Volné kapitoly o spořivosti.

Ročník X.

1. Víra a věda.* 2. Zjevení, zázraky a tajemství. 3. a 4. Sociální význam svčení neděle. 5. Svobodná škola. 6. a 7. Vzdělání dorostu kněžského. 8. Jesuité a jejich protivníci. 9. a 10. Z domácnosti sociálních demokratů. Rada II. 11. Svobodné zednářství. 12. Manželství přirozené a svátostné.

Ročník XI.

1. Slovo včas o právu volebním a jiných občanských právech ve státu. 2. a 3. Převaha protestantů nad katolíky. 4. Katolíci, organisujme! 5. 6. 7. a 8. Útok prof. Masaryka na církev katolickou. 9. a 10. Katolickým jinochům — spolky katolické. 11. Řím a university. 12. Proti Volné myšlence.

Ročník XII.

1. a 2. Proti volné škole. 3. Volby do českého sněmu. 4., 5., 6. Inkvisice církevní. 7. Vlastenectví v duchu křesťanském. 8. a 9. Z porýnských missií. Slovo k rekrutům. 10., 11., 12. Z domácnosti sociálních demokratů. Rada III

Ročník XIII.

1. O duši lidské. 2., 3. a 4. Domácí výchova. 5., 6. Nemlčte! Alkohol nepřítel. 7. Machar a křesťanství. 8.—11. Karel IV., otec vlasti. 12. Klášter v Podlažicích a město Chrast.

Ročník XIV.

1. Starý a nový názor světový. 2. Jesuité a česká literatura. 3. Blahoslavený Jan Sarkander. 4., 5. Boj o Lourdy. 6. Obrana úcty Svatojanské.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Periodický měsíčník
* věnovaný časovým otázkám. *

Redaktor **Karel Keppl.**

Ročník XIV. 1910.

Čís. 9.

Čechové,
prohlédněte!

Píše **A. Liberté.**

V Hradci Králové.

1910.

Majitel a vydavatel Politické družstvo tiskové.

Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.
Nákladem vlastním.

VYŠLA ČÍSLA ČASOVÝCH ÚVAH:

Ročník I.

1. Náš program.*
2. Radikalismus a klerikalismus.*
3. Encyklika Lva XIII.*
4. O otázce dělnické.*
5. O ultramontanismu. — Atheista.* — Bílá Hora.*
6. K příštím volbám.*
7. Do boje volebního.*
8. O svatém Vojtěchu.*
9. Mají rodiče právo na školu dětí svých?*
10. Sv. Jan Nepomucký ve světle dějin.*
11. Poměr církve ku škole.*
12. Slavnostní dny.*
13. Povinnost státu ku škole.*

Ročník II.

1. Z řečí sjezdových.*
2. Co jsme si o klerikalismu on a já povídali.*
3. Zakládejme katolické jednoty.*
4. Poměr liberálů a socialistů k Církvi.*
5. Kříž, kotva a srdce.*
6. Nový soudní řád.*
7. Dobrodinečkové.*
8. Otázka rolnická.*
9. Naše státní právo.*
10. Škola a mravnost.*
11. a 12. Zpráva o kat. sjezdu v Hradci Králové.*

Ročník III.

1. Jan Valerian Jirsík.*
2. Jan Hus (3 vydání o 15000 výtiscích).*
3. Církev a církev.*
4. Pastýřský list. Náboženství věcí soukromou?*
5. Kněz a politika.*
6. O zpovědi (2 vydání v 8000 výtiscích).*
7. Ovoce husitismu.*
8. Spiritismus čili medianství.*
9. Základ otázky sociální a národnostní.*
10. Raiffeisenovy záložny.*
11. a 12. Učte se z dějin.*

Ročník IV.

1. Ženská otázka.*
2. O významu katolických spolků.*
3. Náboženství a lidstvo.*
4. Světová velmoc (o tisku).*
5. Husitství a protestantství.*
6. Štěstí katolíka.*
7. Zánik světa dle bible a astronomie.*
8. Církev pronásleduje vědu.*
9. Primát a neomylnost Říma.*
10. Oslava Husova.*
11. Lourdy.*
12. Zruší-li církev celibát.*

Ročník V.

1. Hradecká kolej Tov. Ježíšova r. 1636.*
2. Žaloba vydědence XX. věku.*
3. O trestu smrti.*
4. Zrušení řádu jesuitského.*
5. Husitství a svoboda.*
6. Vláda židovstva.*
7. Pryč od Říma.*
8. Blíže k Římu.*
9. a 10. Zrušíme pouta mravnosti?*
11. Žena křesťanská a pohanská.*
12. Moderní choroba a její protilék.*

Ročník VI.

1. Vyznání starého hříšníka.*
2. Sociální demokracie ve světle pravdy.*
3. O sv. zpovědi.*
4. Svépomoc dělnictva.*
5. Víra jako víra.*
6. Pryč s dogmaty.*
7. Fara katolická a protestantská.*
8. a 9. O úpadku náboženství mezi protestanty.*
- 10., 11., 12. Zpráva o sjezdu československých katolíků v Hradci Králové.*

Časové Úvahy.

Periodický měsíčník

→ věnovaný časovým otázkám. ←

Redaktor Karel Keppl.

Ročník XIV.

1910

Číslo 9

Celoroční předplatné i se zásilkou poštovní 1 K.
Jednotlivá čísla stojí 8 h.

Čechové, prohlédněte!

Píše A. Liberté.

Rozhlížíme-li se po životě soukromém i veřejném, všude pozorujeme poměry velice neutěšené. Všeobecná nespokojenost, vše zdržující nenávist, závist a nechuť ke všemu vyššímu a vznešenému, toť hlavní příznaky choroby dnešní doby. Cena a vážnost náboženství u přemnohých klesla a tím ovšem i ona láska k vlasti, jež, živena jsouc pevnou věrou, byla vzpruhou všech činů a dovedla pohnouti a vésti k činům skutečně velikým. Náboženství a to hlavně a výhradně katolické jest považováno v době přítomné za něco ne pouze zbytečného, ale dokonce i za škodlivé pro rozvoj lidstva. Ubývá tedy důsledně a souběžně obojího, neboť láska k vlasti nemůže obstát bez příkázání Božích a jejich praktického zachování a provádění v životě.

Příčinou uvedených poměrů, jež bychom mohli nazvati krátce nespokojenost všeobecná, jest falešná svoboda, liberalismus, jehož kolébkou a zdrojem bylo a jest svobodné zednářstvo. Zednářstvo hlásí a hlásilo vždy boj proti Bohu a tím také vystoupilo proti Kristu a společnosti, jež učení Kristovo uchovává a hlásá: proti církvi katolické. Protože ale dle Vocela národ bez víry a národnosti jest tělo bez krve a kostí, jest a bylo zednářstvo i proti vlasti a pravé a nezištné lásce vlastenecké.

»Bůh, církev, vlast«, toto slavné heslo blahé paměti velikého biskupa česko-budějovického Jirsíka a všech upřímných a dobrých lidí, jest a bylo působením zednářstva a jeho nohsledů tupeno a hanobeno ke škodě společnosti.

Zednáři proti Bohu.

O původu zednářů není určitých zpráv. Byly to snad původně cechy stavitelů, které chodíce po zemích budovaly nádherné budovy, hlavně katedrály; poněvadž měly různé svobody a výsady, sluly svobodné cechy, svobodní zednáři. Náboženského a politického zvláštního stanoviska hned na počátku asi nezaujímal. Teprve počátkem 18. století vystoupily některé z cechů zednářských i s náboženskými názory a brojily hlavně proti zjevenému náboženství, vykládaly vše *svým rozumem*. Ovšem, jak člověk popře zjevení boží, čím dále tím více zabředá, až konečně popře i Boha samého a za boha učiní si svůj vlastní rozum, lépe

řečeno, svoji vlastní pýchu. Jest to postup zcela přirozený a v životě odpůrců božích a Kristových má nesčetné doklady. Pýcha, jež staví nade vše, nad celý svět lidský rozum, činí z lidí nevěrce a spolu nepřátele a pronásledovníky Boha. Tak také dělo se u svobodných zednářů. Uvedu jen některé, ale postačitelné výroky členů zednářstva. Tak zednář Karl von Gagrn ve své přednášce 28. června 1866 pravil před německo-americkými zednáři: »Jsem pevně přesvědčen, že takový čas přijde, ano, že musí přijíti, kdy atheismus (bezbožectví) bude všeobecným míněním veškerého lidstva a kdy lidstvo bude považovati víru v Boha za stanovisko přemožené . . . My (zednáři) *musíme se postavit nad všelikou víru v jednoho Boha . . .*« A šli zednáři dále. Boha osobního popřeli a hleděli místo Boha dosaditi mrtvou přírodu. Jeden z předních zednářů J. C. Bluntschli, představený lože (spolku) »zur Sonne« v Beyreuthu, napsal v listě »Gegenwart« č. 29. roku 1872: »Dnešní člověk nectí Boha jako ducha, jenž mimo přírodu působí, a nepovažuje přírodu jako stvoření *poskvrněné* mimo Boha jsoucí, nýbrž poznává božského ducha ve viditelném těle přírodním«. A generalní hromada zednářstva r. 1863 v Paříži jasně řekla: »Zednářstvo jest spolek, který se *vyprostil* netoliko ze jha *pravd zjevených*, ale i *z článků víry o jsoucnosti Boží*.« Podobně ukázáno v časopise zednářském (11. listopadu r. 1866 str. 421 Dupanloup) píše: »Jenom blázni, nevědomci a slaboši sní ještě o Bohu a nesmrtelnosti.« Z uvedeného patrno, jak asi

mluví a píší neznabozi — zednáři o Synu Božím, Ježíši Kristu. Zednáři mají Krista za pouhého člověka, chytře o Něm mlčí nebo zcela přirozeným způsobem vykládají Jeho zázraky. Mlčí o tom, že Kristus svým učením lásky zrušil otroctví, mlčí o tom, jak církev se rozšířila, mlčí o prostých hlasatelích pravdy Kristovy, sv. apoštolích, popírají a když nepopírají, zesměšňují vše, co jest důkazem, že církev jest dílo božské založené Kristem a šířené sv. apoštoly za pomoci Ducha sv. Tak zednář Güntz na sjezdu v Paříži r. 1865 pravil: »Mezi židy před 1800 lety žil veliký reformátor, o němž obíhaly různé pověsti, které přetvořeny byly na bájky (!) ve starých dějepisných a prorockých spisech.« Hle — Krista, Jeho historičnost popříti nemohou, tedy popírají Jeho božství a Jeho zázraky a co je nejlepšího, tvrdí vše bez důkazů. V jednání jejich patrna jest snaha: zbaviti člověka víry v Boha i Ježíše Krista; Pannu Marii a svaté ve svých řečech i spisech zahrnují posměšky neznabohů.

Zednáři proti církvi.

Zášť zednářská proti církvi nemá sobě rovné. Vždy snažili se, aby církev, »sloup a utvrzení pravdy«, Kristem založenou, snížili a pošpinili. Sami veřejně vyznali to na schůzi v Lutichu 1865: »Žádáme v ohledu náboženském zničení církve«. Proto papežové Pius VII. a Lev XIII. odsoudili zednářstvo veřejně, k tomu ukazující, že zednáři z kořene chtějí vyvrátiti

víru v osobního Boha. Časopis zednářů *Latomia* 1861 str. 271. odpovídá: »Papežská stolice pochopila svou jemnou prozíravostí, která jest jí v církevních i politických věcech vlastní, nejjasněji nejvnitřnější jádro svob. zednářství«. Tak potvrzují sami zednáři své zásady. Zednáři Boha popírají, Krista jako Boha uznati nechtějí, církev chtějí zničiti — není tedy divu, že vši silou vystupují proti těm, kdož mají o Bohu učit na základě poslání Kristova: »Jděte a uče všechny národy!«

Papež, biskupové a kněží světští i řeholní jsou předmětem jejich nejprudších útoků. Zednář Gernet (*Bauhütte* 1871, str. 254.) posmívá se neomylnosti papežské, praví: »Papež stal se osobně neomylným, jeho výrok musí býti správným, zednáři mají po mém mínění na prvním místě porážeti všemožně toto nebezpečné učení.« Hle, jak lstivě útočí zednář na papežskou neomylnost a překrucuje význam její, aby tak snižoval a tupil. *Neue Weckstimmen* 1877 píší, že heslem zednářů jest: »Pravým zednářstvím jest nenávisť proti papeži.« Zednáři ve svých zásadách volají: »Církev nemá práva ve viditelném světě.« A dvojí podlost a ďábelskou zlobu dokázali zednáři jasně ve slovech, jimiž ukazují, jak se má se strany jejich bojovati proti církvi a kněžstvu. List spolku zednářského »*Venta*« z 9. srpna 1858 píše: »Vzdalte kněze oltáře, práce a ctnosti; hleďte jinak zaměstnati jeho myšlenky i čas; učíňte jej lenošným, labužnickým, vlastenecským! Tím stane se pletichářem, ctižádostivým a mravně zkaženým. To vám pomůže více,

než kdybyste dýku svou otupili vraždou několika kněží.« Hle, tak pracují »poctiví« členové zednářští, nemohou jinak, než k tomu se snížiti, aby mravně zničili kněžstvo a tak mohli volně pracovati pro své záměry. O klášterích a mniších mluví plni zloby; tak píší: »Kutna a závoj (řeholní) jsou dva příkrovy výmyslu lidského. Jich rozmnožení jest ranou egyptskou.« Církev nazývá zednář a velmistr zednářský Bluntschli barbarstvím — kaziti někoho mravně, chtíti někoho snížiti a míti to ještě v programu, jak výše uvedeno u zednářů, to není barbarství? Snad jest to volnost, rovnost a bratrství?

Zednáři popírají a nevěří v Boha, tupí Krista, prohlašujíce Jej za pouhého člověka, hanlivě mluví o P. Marii i svatých, zavrhují, špiní a snižují církev, papeže a všechno kněžstvo. Mravní jejich život jeví se tedy dle předcházejících jejich zásad. Prostředky milostí: sv. svátosti tupí, jim se vysmívají, ba přímo i rouhají. V Belgii vydala společnost zednářů pravidla, dle nichž členové nesmějí dítek křtíti, ke sv. zpovědi a přijímání posílati. Tak zní stanovy vydané v Belgii svobodnými zednáři. (I articl.)

Zednářstvo sleduje každý pohyb svých členů a ve své zášti proti církvi jde až ke hrobu. Tak generální statuty zednářů italských čl. 37. praví: »Jakmile představený lože zví o smrti pravého zednáře, ustanoví komisi, jež by mrtvolu provodila ke hrobu. Pohřební průvod musí býti výhradně civilní s vyloučením veškeré duchovní assistance a církv. ceremonií.«

Aby takové volné pohřby i jiní měli a všeobecně je zaváděli, o to pracovaly orgány zednářstva, jež děkovaly za tuto myšlenku belgickým ložím takto: »Zednářům a svobodným myslitelům belgickým! S potěchou slyšeli jsme o úspěších, jichž docílili svobodní myslitelé belgičtí ve příčině civilních pohřbů. Děkujeme belgickým bratrům za tuto výtečnou myšlenku.« (Patrie de Bruges 13. září 1865.)

Mravný život zednářstva, jež svátosti hanobí, dobře charakterisuje nápis, který si zvolili na hřbitov. »Svobodná obec« v sezení své rady v Berlíně 15. prosince 1873 stanovila tento hřbitovní nápis: »Zde (na zemi) učíňte sobě život dobrý a příjemný, není žádného budoucího života, žádného vzkříšení!« A zednář Helvetius, původce plánu lože Neuf-Soeurs, mezi svými zásadami má: »Chtíti vášně své krotiti, bylo by zničiti stát!« To jest jinými, srozumitelnými slovy: Žij, jak chceš, jak se ti líbí, jen když ti to lahodí, neohlížej se na nikoho, zda tvůj život pohoršením, či škodou pro jiné, jen když ty máš dobře, žij třeba jako němý tvor bez citu a srdce, jen ve své vášni!

Zednář Lacroix dí: »Já pravím, za činy své jsme jen sobě samým zodpovědni, jsmeť zajisté sobě vlastními kněžími a bohy!« K tomu netřeba výkladu; představme si, že by každý zlý člověk, podvodník, ničema byl jen sobě zodpověden! To znamená všeobecnou anarchii, již šíří zednáři.

Zednáři a žena.

Zednáři dobře pochopili, že první símě výchovy a celého budoucího života veřejného

mají ve svých rukou matky. Dobře praví zednář Garibaldi, že jsou ženy pokolením všemohoucím. Proto i ženy chtěli přivést pod svůj neznabožský prapor a tak pokaziti lidstvo hned u kořene. Důkaz svého tvrzení ukáží jejich vlastním programem. List zednářů Siecle (20. listopadu r. 1867) píše: »Aby byl nepřítel pokroku (rozuměj katolická církev) poražen, zbývá prostředek jediný: vyučovati ženy, aby ony mladé dívky na svobodné myslitelky (t. j. nevěrce) vychovaly.« Žena a dívka má jedinou oporu ve víře, dle zásad zednářských má toho zbavena býti, aby mohli zednáři tím bezpečněji pokračovati. Jak hledí na ženu v rodině, jak posuzují manželství, jasně vysvítá z mravních (!) zásad zednáře Helvetia, jenž byl původcem plánu zednářské lože »Neuf-Soeurs«; týž praví: »Jelikož láska smyslná za největší rozkoš platí, tedy nutno považovati čistotu srdce za cosi škodlivého a proto nutno, by ženy byly společným a dítky státním majetkem!«« Ejhle, ušlechtilé zásady zednářské, jež snižují ženu co nejvíce a dítky zbavují ušlechtilé mateřské výchovy. Zednáři chtějí se tímto vrátiti k životu pohanů, jimž žena byla pouhým předmětem prodejným. Z tohoto patrný jest rozvrat společnosti vůbec, oč vlastně zednářstvu se jedná.

Zednáři a škola.

Nejen ženy a rodiny, nýbrž i školy mají pomáhati zednářstvu šířiti nevěru a z ní plynoucí smyslnost a anarchii.

Zednář Eugen Sue (National) ve Francii ukazuje, že nejlepším bojem proti církvi bude »zničení vlivu klerikálů na dorůstající mládež, aby se tedy *bezvěrecké* školy staly pro všechny děti *povinnými*, a aby ty bezvěrecké školy neměly se co báti nebezpečného soupeřství škol klerikálů (t. j. katolických), proto aby se státním zákonem zakázalo, školy takové (katolické) zřizovati.« A zednář J. Goffin při sjezdu v Lutychu pravil: »Náš (zednářský) plán jest tento: Abychom zahladili křesťanství dle myšlenky Voltairovy, musí vyučování mládeže státní mocí státi se bezbožeckým.« Zednářské ministerstvo belgické r. 1863. vydalo zákon o 23 člancích, v nichž se praví: »Každé náboženské vyučování budiž potlačeno, ti rodičové, kteří by proti tomuto zákonu pochybili, budou zejména napsáni na seznam na obecním domě vyvěšený. Musí zaplatiti pokutu sta franků a kdyby neměli z čeho, budou donuceni ku práci 1—30 dnů k účelu obce, po případě trestání vazbou 1—5 dnů. V případě tomto budou dítky otcovskému vedení odňaty.« Ejhle, svoboda a humanita zednářů, kteří vším násilím rozsívají nevěru a pohanský život.

Zednáři proti vlasti.

Z uvedeného patrno, že národ i jednotlivci bez víry v Boha nedbají vyššího zákona, že mravy jejich zpustnou a vše vyšší a ideální zanikne. Poněvadž láska k vlasti jest vyšším vznětem plynoucím, z pravé lásky k bližnímu a mravného života, který rodu i národu sílu

dává, není možno, aby zásady zednářské ne-zničily lásky k vlasti.

Cíl zednářů.

Cíl zednářstva jasně vyznačí jejich vlastní zásady. V Luttychu volali zednáři: »Když jsme setřásli se sebe autoritu boží, nechceme slyšet o žádné jiné lidské!« Cíl jejich jest všeobecná anarchie náboženská i politická. A výsledek jejich snah? Již v dějinách se fakticky jevil revolucemi, jež jasně dokázaly, kam vedou zásady výše uvedené. Tak píše Freimauer Ztg. 24. prosince 1864, Lipsko: »Francouzská revoluce z roku 1789 jest dílem pouze zednářů, neboť všichni nejznamenitější muži tehdy byli zednáři. Později tamní zednářský spolek provedl revoluci r. 1830 a 1848. Všecky nepokoje vlašské 1822 komu jinému slušno připsati než jim?« A zednář Trentowski praví: »Každá revoluce jest oprávněna.«

Bývalý zednář pruský ministr války Haugvitz před svojí smrtí pravil: »Tajemné pikle zednářstva, tohoto rozplazujícího se jedu, jehož uštknutí ohrožuje lidstvo nyní více než druhdy, musím ještě jednou na konci života svého uvážiti. Zednářství shoduje se v tomto jednom bodu: panovati nad zemí, učiniti trůny svým majetkem a panovníky svými správci. V loži byla ujednána francouzská revoluce, zavraždění krále a všecky ostatní ohavnosti!«

Tyto »svobodomyslné zásady« provedli zednáři již prakticky ve Francii. Odkřesťanili Francii, vyhnali ze škol kněze, sebrali (správně,

ukradli) majetek církevní a následek: všeobecný úpadek. Dobře o těchto zásadách zednářských napsal ve Vlčkově Osvětě r. 1893 Dr. Vilém Gabler, an praví: »Zničiti trůn a oltář, bylo heslem těchto obnovitelů tváře světa (zednářů), ale to nevěděli, že tento trůn reprezentuje autoritu státní a že tato autorita státní jest zárukou bezpečnosti osob a majetku, že tento oltář jest základem mravnosti a že, jakmile tyto základy civilisace budou podkopány a zbořeny, sřítí se celá na nich spočívající budova veřejného pořádku a všeho řádu společenského a že nastane bezuzdná nevázanost lidských vášní a náruživostí, lidských nectností a nepravostí a že v lidské společnosti dostanou vrch živlové nejhorší, kteří právě jenom blahodárným strachem před autoritou státní a mravným vlivem pozitivního náboženství držáni byli alespoň poněkud ve slušných mezích.« (Str. 106.) ■

Spojenci a posila zednářstva. ■

Nastává otázka, kdo podporuje a spojuje se s těmito zednáři? Každý dobře vycítí, že tam, kde národ, rodiny, obce se sváří, dobře někdo třetí žije a sváry podporuje, aby své záměry (bohatnouti a ovládati) mohl uskutečnit. Dr. Gabler v Osvětě r. 1893 str. 501. praví: »Ve Francii jest plno židů v ložích zednářských.« Dr. Bataille ve spise »Diable au XIX. siecle« praví, že v zednářstvu sloučení jsou židé všech náboženských směrů. Takto spojení se zednáři vymohli si 1791 od Ludvíka XVI. právo rovnoprávnosti, pak se praco-

valo v duchu zednářsko-židovském dále a s výsledkem. La France Libre 25. srpna 1895 napsala: »Bnai-Berith«, židovská konfederace, jež řídí zednářstvo, má cílem jediným »vládu nad celým světem na zříceninách křesťanství.« Žid Crennier, zednář, dal návrh na rozvod, sňatek civilní a obojí přijato, roku 1880 žid Camille Sée založil ženská lycea s vyloučením náboženství. Bontmy (Židé v zednářstvu, str. 47.) píše: »Abychom pochopili moc zednářské organisace, musíme si uvědomiti, že ve »Vrchní Radě« zednářské jsou židé ve *většině* a že v rukou těchto židů jsou nejen bohatství, ale i neomezený vliv. Král bursy, zasedající ve vrchní radě, může kteréhokoliv bratra (zednáře) ochuditi nebo bohatým učiniti, zbaviti místa nebo dosaditi, a i kdyby to křeslo ministerské bylo.« Časopis »La Croix« 17. července 1891 píše: »Teď nic nelze provésti bez odvádění daně židům. Tito jsou státem ve státě, jsou parasites na zdravém těle Francie, již uvádějí do záhuby.« Israel jest si vědom této své síly a pomoci zednářstva, proto se nedivíme, že 1860 žid a veleministr loží zednářských ve Francii Cremier pravil: »Naše mohutnost jest ohromná, naučme se aplikovati ji k činu! Není dalek den, kdy všechna pozemská bohatství stanou se majetkem dětí Israele!« A pozorujeme-li svět a jeho politiku, skoro zvoláme s jedním starým profesorem: »Ano, všechno jest pojúdatělé!« A skutečně tato chytrost židovská znamenitě se osvědčila, taktika jejich provádí se s výsledkem. Judové roztáhli všude své hrabivé spáry. Hesla zednářská výše vy-

ložená chytře vštípile učencům i lidu. Jdou za zásadou zednáře italského, žida Lemmiho, jenž pravil: »Chceme úplné zničení katolicismu a křesťanství vůbec. Naše snaha nese se k tomu, odstraniti náboženský kultus a obnoviti staré pohanství.« V tomto smyslu působí na spisovatele, novináře, řečníky a hlavně »Volnou Myšlenkou« a »sociální demokracií«.

Zásady zednářstva vštípeny jsou tak všem vrstvám: intelligentním i prostým. Odtud si lze vysvětliti, že Judové všemi jsou necháni na pokoji, ale za to všichni: Volní myšlenkáři, osvětaři, pokrokáři, radikálové, národní i nenárodní neznabozi, socialisté, ti všichni bijí do církve, tupí Boha a sesměšňují kněze jako zednáři, dle jejich vzoru vštípeného »našim lidem« ve jménu svobody a osvěty. Abych dokázal stopy a vliv zednářstva v sociální demokracii a »Volné myšlence«, uvedu jejich zásady, jež také čelí proti Bohu, církvi a vlasti právě tak, jako v zednářstvu.

Socialisté proti Bohu, církvi a vlasti.

Zásady zednářské chytře vštípeny byly lidu prostému, dělnému, který tak soustavně jest připravován o víru, jež mu byla posilou a povznesením. »Máme Boha za největší zlo a proto vypovídáme Bohu válku«, tak volal 5. června 1871 Schall, vůdce a předseda sociálních demokratů v Rakousku, na schůzi ve Stuttgartu, a časopis »Volksstaat« č. 38. r. 1884: »Jest potřebí rouhati se jménu božímu!« August Bebel (žid) a vůdce socialistů

v Německu pravil 17. ledna 1872 v říšské radě: »Až podryjeme autoritu nebeskou, pak brzy pomine také autorita pozemská.« Žid Berner, vůdce sociálních demokratů, 10. ledna 1887 ve schůzi v Bystřici u Olomouce, pravil: »Musím říci, že my, sociální demokraté, popíráme Boha«, a ohčan Steiner (!) napsal v časopise »Sociální demokrat« 2. listopadu 1894: »Sociální demokracie pracuje k naturalismu a tudíž k nevěrectví. Tím se žádný sociální demokrat netajil a netají, my to víme všichni a ví to celý svět.« Postačí k důkazu, že zásady demokratů jsou tytéž jako zednářů; to pak jest význačné, že, kdo vždy mezi demokraty tak zednářsky mluví, téměř vždy jest členem národa vyvoleného, kteří jsou vesměs zakladateli sociální demokracie.

Malý doklad. Dne 19. března 1908 konáno jen ve Vídni 57 schůzí socialně demokratických, na nichž řečnilo *jen 63 židů*. U hlavních časopisů socialistických jsou tito »proletáři« (ale vyvolení): v Arbeiter-Zeitungu dr. Adler, Fritz, Austerlitz. U listu nemocenských pokladen Zikmund Kaff. V Brně (Volksfreund) soudruh Louis Czech. »Právo Lidu« řídí židé dr. Winter a dr. Meissner. Tak to jde dále — hle, kdo seje símě zednářstva v lid! Že demokrati tupí papeže a kněze, že se posmívají obřadům, není třeba zvláště dovozovati, každé číslo jejich listů, redigovaných soudruhy se zakřivenými nosy, o tom dává svědectví. Socialisté jako zednáři jsou internacionální, neznají žádné vlasti, vždyť slouží zájmům těch a toho národa, který jest rozptýlen z Palestiny

po všem světě a onen národ jest ve skutečnosti také internacionální. O vlasti napsal žid, demokrat Liebknecht (Zu Trutz und Schutz 12.): »Slovo vlast nemá pro nás kouzla.« A Vandervelde, socialista belgický, ve sněmovně 7. prosince 1894 volal: »My šlapeme po vlasti.« »Sociální demokrat« napsal 1895, č. 7.: „To jsme již mnohokrát řekli a napsali, že se pro vaše stavovské státní právo zasazovati nebudeme«. Kdo popřel Boha, má také mravný život takový, jaký označil socialista, žid Bebel (Frau 113.): »Člověk jest jenom vyvinuté zvíře.« Arbeiterzeitung z 23. dubna 1890 píše: »Až provalíme tu prohnílou společnost lidskou, pak se budeme ženit ne nadosmrti, ale jen na čas.« Tím žena snižuje se v otrokyni a rodina se podvrací. K čemu tedy po vzoru zednářstva demokraté směřují? K podvrácení společnosti a všeobecnému nepokoji, což obojí chtějí »ti vyvolení přítelíčkové« našeho lidu. Belgický socialista E. Anseele zřejmě napsal (17. srpna 1889): »My jsme přesvědčeni, že proletariát jen násilím panovníky s trůnu svrhne.« Na sjezdě 1872 prohlásil žid-socialista Marx, že se musí v nejvíce zemích evropských užiti násilí. Jako zednáři, tak i demokraté chtějí zkaziti národ z kořene, proto volají: »Musíme bojovati za volnou školu, zbavenou *všeho* náboženství, zbavenou vší náboženské výchovy.« (Rovnost č. 27. 1906.) Na kongressu socialistů v Halle občan Kolostny z Brunšvíku radil: »Nechodte do kostela ani sami, aniž tam pouštějte ženu a děti.«

Postačí, neboť s dostatek jsou označeny

stopy zednářů a jich největších přátel a podporovatelů — židů.

Volní myšlenkáři proti Bohu, církvi a vlasti.

Slovem volní myšlenkáři označují zde všechny strany, které, potírajíce náboženství katolické, jsou ve šlépějích výše uvedených. Ať již ty strany mají jméno: osvětové svazy, radikální, liberální atd., všichni mají zásady v podstatě stejné. Zásady ty nejnověji spojila, vydala a šíří: »Volná myšlenka«.

Program svůj označili sami volní myšlenkáři, když píší: »Nejde tedy o žádný problematický boj s klerikalismem, o žádné opouštění církvi jen a hledání nového, »lepšího náboženství«, nýbrž jde o promyšlený, uvědomělý a usoustavněný zápas s náboženstvím vůbec.« (»Co jest Volná Myšlenka?« 1907. str. 13.) A dále píší: (str. 13. a 14.): »Volná Myšlenka usiluje o novou, pozitivní mravnost. »Morálka bez Boha« bylo jedno thema jednání sjezdu pařížského.« Tedy Boha pryč a pak mravnost novou, totiž svou, volnomyšlenkářskou, již ukážeme později, jak vypadá v praxi. Jak »uvědoměle a usoustavněně« pracují Volní proti církvi a jejímu kněžstvu, patrně z brožur, které rozesílají a k odebírání nutí. Stačí uvést jen nápisy: »Chudý vězeň vatikánský«, »Z fary«. Podobné pohlednice dýšící nenávistí ke katolické církvi a kněžstvu svobodně rozšiřují. Ovšem o protestantech, o Rotschildovi, chudém vězni vídeňském a jiných vězních bankovních ani zmínky.

O obchodě se »živým masem« o znásilňování konfekcemi, bursovními špekulacemi, lichvářskými processy a podobně, o tom naši »Volní myšlenkáři« volně(?) — mlčí. Aby lid osvobodili, radí »volní« k vystoupení z církve (hlavně katolické), vychvalují býti bez vyznání — inu, totéž co chtěli zednáři. Mezi nejznamenitější své spisovatele řadí odpadlé kněze: Loskota, Kunteho, mezi své nejlepší harcovníky lidi, kteří neznají příkázání šesté a deváté. »Náboženství nepatří do školy«, volá »volný« v časop. Náboženství a škola 1907, str. 20. právě tak, jako chtěli zednáři a chtějí demokraté. »Současně s vyučováním školním musí pečovati i výchova v rodině o zdárný rozvoj duševních vlastností dítěte. K tomuto cíli nutno však i rodinu odloučiti od církve a především matku jako ženu i vychovatelku.« Tak píše Volná myšlenka 1907, str. 21. Zase zásady tytéž, jako výše uvedeno u zednářů a jejich jůdovských pomocníků. »Volná myšlenka« jest volná vůbec a nepoutá se k určité zemi a národnosti, jest jako demokracie a židé internacionální. V tom jako v zednářstvu možno viděti »čertovo kopýtko« jůdovského vlastenectví, jež jest: bursovní špekulace, kšeft, zotročování novinami jůdovsky vedenými, štvání a rozkol v národech a při tom a zatím: tučný rebaš. Pěkně posvítíl na zednářsko-jůdovskou akci »Volné myšlenky« v časop. »Hlas Lidu« 1910, č. 60, roč. IV. Verus ve článku: Čechové, buďte na stráži! Píše doslovně: »Nové otroctví ducha připravuje Čechům »Volná myšlenka«, svými spisy hlavně »Havlíčkem«. Není třeba dlouho dohadovati, neboť jest zřejmo, kde tkví

kořeny »Volné myšlenky«. Zednářstvo, jehož programem bylo zničení církev, potupiti a ze srdcí lidských vyrvati Krista a tak lidstvo snížit, to zednářstvo *obléklo nový šat, nasadilo jinou masku*, aby dábelcky podvracelo říši pravdy. *A ona maska jest: »Volná myšlenka«*. Jaké jsou zásady »Volné myšlenky« z toho patrno, že v každém čísle doporučuje: »Velkou podobiznu Franciska Ferrera, španělskou inqvisicí utraceného volného myslitele.« A jak volně myslil, že byl utracen? Vydával spisy anarchistické, podvedl vlastní ženu a druhé sliboval hory doly, aby jen vylákal peníze, působil tak »volně«, že jeho vedením a zosnováním vypáleno několik klášterů a jejich obyvatelé surově zmučeni a zneuctěni. Tak »poctivě a volně« pracoval vzor našich volných Ferrer — v tom celý program: Nasilím, tupením, štváním snižovati víru a náboženství katolické. Proto se nedivíme, že také odpadlí kněži jsou hlavními podpůrci tisku »Volné myšlenky«. Že zášť kněží odpadlých proti Kristu je veliká, dokazuje dějepis, jimž v čele stojí známý »volný myslitel« Luther, který utekl z kláštera, aby se oženil s jeptiškou, které se více líbil »volný Luther«, než poslušnost klášterní — »Volná myšlenka« hlavně ve svém spise »Havlíček« chlubitě volá, že vydává jej »bez povolení vrhnopastýšského, ale v souhlase s *pravdou*«. Což o to, tiskařská čern leccos snese, ale ve skutečnosti ta *pravda* »Volné myšlenky« vyhlíží zcela jinak. Proč »Volná myšlenka« mlčela ve svých »pravdivých« zprávách, když se pojednávala pře se členem a prvním rozšiřovatelem

»Volné myšlenky« slovem i skutkem, jedním známým doktorem práv? Proč »Havlíček« neotiskl celé přelíčení s oním doktorem (a pekařkou)? — Z toho patrně bylo, jak »volně« jednal, zapomínaje pro volnost na příkázání šesté i deváté!

Ještě jeho doktorskou podobiznu by měla »Volná myšlenka« přinést i stěžovati si pak také na inqvisici českého soudu, který musel nechat volnost a řídit se paragrafy. Pravdu plnou o Ferrerovi (vzoru volných) přináší, »Lidové Listy« 5 února 1910, píše: »Na rozpálené mozky ctitelů španělského pumaře Francisca Ferrera působí jako studená sprcha zpráva, že u pařížského soudu podala žalobu na pozůstalost Ferrerovu paní Leopolda Binairová o *vrácení* obnosu 105.000 franků a žádá, aby pozůstalost Ferrerova byla pro ni zabavena. V žalobním spise dokazuje, že sumu tu půjčila Ferrerovi, který ji *slibem sňatku* přiměl, aby s ním společně žila. *Dokazuje*, že Ferrer ji *oklamal* předstíráním, že je svobodou, a když se to později dověděla, *sliboval* jí Ferrer, že se stane francouzským příslušníkem a dá se s dosavadní svojí manželkou rozvésti. Paní Leop. Binairová uvěřila tomuto předstírání a klamům Ferrera a žila s ním dále a narodilo se jim také dítě.

Jméno své uložila v bance pařížské Credit Lynuais. Seznávši, že Ferrer ji klame, odešla od něho. Když přišla si, chtějíc se odstěhovati do Anglie, do banky pro svůj vklad, seznala že *se zmenšil* o 105.000 franků, které, jak v bance potvrzeno, Ferrer si vyzvedl pro sebe. K prosbám Ferrerovým, když se zaručil, že obnos ten

vrátí, upustila od trestního stíhání. Nyní, když nebyl jí po smrti jeho obnos vrácen, vymáhá jej soudně.« — Hle, tak vypadá pravda o mučedníku Ferrerovi! Ale »Volná myšlenka« ani muk; potom prý jedná, řeční, píše, soudí se ve shodě s pravdou! Ano, věříme rádi, s takovou »pravdou«, jako byly sliby a jednání jejich ideálu Ferrera, jehož podobiznu rozšiřují po Čechách. Může býti většího pokrytectví? Na Ferrerovi viděti *praktické následky* nevěry a z ní plynoucí pohanské pověry a volnosti, která se neštítí lži, podvodu, která ničí život rodiny, snižuje ženu za pouhou otrokyni chtíčů nejnižších a schvaluje anarchii a násilí, jak se ukázalo ve Španělsku. Divná to volnost a svoboda!

Podobiznu muže toho rozšiřují, jakoby volali: Ten jest naším ideálem, jeho skutky budtež následovány! A ve mnohém, hlavně volnosti proti šestému a devátému přikázání následování jsou. Že tím a takovým jednáním vlast naše na síle a ideálním vznětu trpí, netřeba dovozovati. Podvrácená rodina, snižená žena, víry zbavené děti, anarchie, to ničí každý národ, jak dějiny ukazují. Ovšem my jsme poznali, odkud vítr věje, kdo vlastně zásady tyto vštípil našim lidem i naší intelligenci, víme také, kdo vše to svými světovými a zaprodanými žurnály podporuje a rozšiřuje. Jest to vše důkazem výše uvedených slov starého profesora: »Ano celý svět jest pojúdatělý!« Ovšem smutno při tom, že vlastní národ a synové, ba i dcery jeho, bojujíce proti církvi a pravdě Kristově, pomáhají tak, jak v dělnictvu demokracie, tak v intelligenci »Volná myšlenka« snahám národu

cizímu, rozptýlenému sice, ale spojenému zlobou a touhou po panství nad celým světem.

Nad bývalé: Masaryka, Drtinu atd. v poslední době vynikl Machar, jenž chlubitivě užívá názvu »Syn Slunce.« Putuje (ač jest účetním milion. barona Rotschilda ve Vídni) po Čechách i Moravě a mluví dle výše uvedeného programu zednářstva proti Bohu, Kristu, církvi a kněžstvu ovšem jen katolickému. Chválí pohanství, o které usilovali již zednáři, chválí a při tom statečně lže. »Lidové Listy« č. 681. ze dne 4. prosince 1909 píší: »Ústy p. Machara mluví zloba a zášť.« Nedoporučoval bych mu vůbec, aby se pouštěl do studia historie, k němuž především jiným jest třeba vůle a snahy býti objektivním . . . Pan Machar, zdá se, nezná dějin římských vůbec — anebo z něho mluví slepá zášť. Člověk nemusí býti katolíkem, nemusí býti křesťanem vůbec, může býti židem, mohamedánem, nebo atheistou — avšak, není-li slepcem, rozhodne velmi snadno, lze-li dáti antickému (pohanskému) životu přednost před křesťanstvím. Ale jedno zůstává záhadným. Macharovým vývodům zvláště nápadně tleskají židé. Jejich tisk vynáší ho do nebes. Proč?« . . . Tolik Lid. Listy; stačí k charakteristice a důkazu. Všude, kde Machar »osvětcoval«, ujímaly se ho slovem i vítáním: sociální demokraté, židé, osvětové svazy, sokolové, radikálové a svobodomyslní všech jmen a odstínů. K jeho oslavě nosili lampiony, pořádali večírky a hleděli k »tomuto osvětovému aktu« sehnati co nejvíce lidí, aby se zdálo, že to či ono město jejich jest pokrokové! A zatím hle, jak jsme

již ve vleku cizí vůle my Češi a máme to ještě za pokrok! Bývali Čechové — ale nyní, jak se měníte, Čechové, jak jste slepí! Nebo »slunce Machara« přižehlo váš rozum, že nevidíte, odkud a kam vše směřuje?

Ne bez příčiny volá již roku 1850, velmistr zednářů francouzských, žid Adolf Cremier v »Alliance Israelité Universelle Chabura Kohl Israel Chaberin« — (Světový svaz židovský.) »Židovské učení musí naplniti celý svět. Israelité, ať nás osud vrhne kamkoliv, do všech konců světa, všude hleďte na sebe co na členy vyvoleného národa. Chápete-li, že víra našich otců jest *jediným naším vlastenectvím*? Chápete-li, že vzdor zdánlivě různě národnosti *tvorí/e vždy jeden a týž národ*? ... Mohutnost naše je ohromná, naučíme se aplikovati ji k činu? Čeho se bojíme? Není dalek den, kdy všechna pozemská bohatství stanou se majetkem dětí Israele!« Končím slovy »Hlasu Lidu« (Verus): »Čechové, kteří milujete svoji zemi a víru svatováclavskou, buďte na stráži před nebezpečím hrozícím vám i dítkám vašim z časopisů volných myšlenkářů a neznabohů, kteří, jak jsem částečně ukázal bojují lží, chtějíce národ náš seslabiti a uvésti v područí vlivů cizích: zednářů a národa vyvoleného. Lesklé jejich frase, články a celé jednání má za vzor idealistu(?) pumaře Ferrera.« Proto pryč s tiskem otravným!« Dodávám: Čechové prohlédněte! Vizte tu hru, jež má vás křesťany a Čechy snížit, dokud ještě čas, vzmužte se k obraně Boha a vlasti!

Prameny, jichž užito : Sladomel: Svobodné zednářství, Revoluce. — Brázda: Syllabus. — Bontmy: Svobodné zednářstvo a velezráda. Židé v zednářstvu a revoluci. — Brožury „Volné myšlenky“, „Zásady sociálních demokratů.“ Katol. časopisy a noviny uvedené v textě.

Duch katolické Obnovy.

Sěpsal

Eduard Jan Nep. Brynych.

Sbírka úvodních článků »Obnovy«, jež jsou plodem nezapomenutelného biskupa, jest znamenitou specialitou v literatuře české. Velice zajímavá, populární to četba pro vzdělané i prosté; formou velice poutavou podává hojnost poučení. Jadrné tyto články vzbudily v českém národě velikou sensaci; nijak dosud nezastaraly, naopak jsou stále svěžím zřídlem poučení pro každou dobu.

Stran 722.

Cena 4 K.

Ročník VII.

1. Veliký biskup. 2. a 3. Důležitost pravého náboženství. 4. Pokora a náboženství. 5. Zakládejte odborové spolky! 6., 7. a 8. Husité jindy a nyní. 9. Několik slov o papežství. 10. Katakomby. 11. a 12. České náboženství

Ročník VIII.

1. Klíč ku bohatství.* 2. O ústavním životě v Rakousku. 3. Pius VII. a Napoleon. 4. Sebevraždy studentů. 5., 6. a 7. Česká konfesse. 8. a 9. Účelnost v přírodě. 10. Pohřbívati či spalovati mrtvoly? 11. Moderní náboženství Masarykovo. 12. Jubileum mariánské a Lourdy.

Ročník IX.

1. a 2. Otroctví zrušeno křesťanstvím. 3. Spojenci spiritistů. 4. a 5. Z domácnosti sociálních demokratů. 6. O manželství. 7. Braňme se tiskem. 8. a 9. O zázracích Kristových. 10. Jest úcta Panny Marie oprávněna? 11. Návštěvou u Slovanů. 12. Volné kapitoly o spořivosti.

Ročník X.

1. Víra a věda.* 2. Zjevení, zázraky a tajemství. 3 a 4. Sociální význam svčení neděle. 5. Svobodná škola. 6. a 7. Vzdělání dorostu kněžského. 8. Jesuité a jejich protivníci. 9. a 10. Z domácnosti sociálních demokratů. Rada II. 11. Svobodné zednářství. 12. Manželství přirozené a svátostné.

Ročník XI.

1. Slovo včas o právu volebním a jiných občanských právech ve státu. 2. a 3. Převaha protestantů nad katolíky. 4. Katolíci, organisujme! 5. 6. 7. a 8. Útok prof. Masaryka na církev katolickou. 9. a 10. Katolickým jinochům — spolky katolické. 11. Řím a university. 12. Proti Volné myšlence.

Ročník XII.

1. a 2. Proti volné škole. 3. Volby do českého sněmu. 4., 5., 6. Inkvisice církevní. 7. Vlastenectví v duchu křesťanském. 8. a 9. Z porýnských missií. Slovo k rekrutům. 10., 11., 12. Z domácnosti sociálních demokratů. Rada III

Ročník XIII.

1. O duši lidské. 2., 3. a 4. Domácí výchova. 5., 6. Nemlčte! Alkohol nepřítel. 7. Machar a křesťanství. 8. — 11. Karel IV., otec vlasti. 12. Klášter v Podlažicích a město Chrast.

Ročník XIV.

1. Starý a nový názor světový. 2. Jesuité a česká literatura. 3. Blahoslavený Jan Sarkander. 4., 5. Boj o Lourdy. 6. Obrana úcty Svatojanské. 7. a 8. Příčiny sociální nespokojenosti.

*) Rozebráno.

Objednejte si

výtečný kalendář kapesní na rok 1911

„Křesťanský Organisátor.“

V krásné úpravné plátěné vazbě za velice nízkou cenu budete mít po celý rok pěknou pomůcku. Pro jednotlivce v organizačních pracích nepostrádatelný. Výtečné články zasloužilých pracovníků zasluhují četného odbytů tohoto kalendáře. Kalendář obsahuje podobizny J. Excellence Dr. J. Doubravy, předních pracovníků katol.: vsdp. kanovníka Dr. Šulce a rektora bisk. sem. Dr. Fr. Reyla, články vdp. Dr. Fr. Šulce, Dr. Fr. Reyla, P. M. Voňavky p. rel. Šupky, p. Hetfleiš, p. Hradeckého atd.

Cena pouze 70 hal.

při hromadných objednávkách frankovaně.

Jednotlivý exemplář 90 hal. franko.

Velký obraz nástěnný sv. Otce Pia X. aneb zemř. p. biskupa Brynychy odběratelům kalendáře, dokud zásoba stačí, po 10 hal.

Objednávky přijímá **Josef Polák, Hradec Králové, Adalbertinum.**

Doufáme, že tento vzácný kalendář obstarají si všichni naši křesť. sociálové, a katolické spolky ve svém zájmu tento náš kapesní kalendář budou pilně rozšiřovati.